

OSREDNJA KOROŠKA KNJIŽNICA

62390 RAVNE NA KOROŠKEM

Viharnik

D 5627/2007

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC R. O.

LETO XXII—št. 1

9. JANUAR 1990

POŠTINA PLAČANA

Samouprava lani in letos

Urednica Viharnika me je zaprosila za intervju o samoupravljanju v naši delovni organizaciji. Na to sem rad pristal. Dogovorila sva se za pismeni intervju. To sem želel zaradi tega, ker mislim, da bi bil improviziran razgovor o resnih vprašanjih neresen.

Ideja samoupravljanja je zašla v hudo krizo. Pojem samoupravljanje je postal sinonim za počasnost in neučinkovitost. Krivo je za zmanjševanje motiviranosti za kvalitetno in prizadevno delo. Delavci — ti za stroji in organizatorji proizvodnje, ob resnih pogovorih o gospo-

darjenju zamahnejo z roko, ko je beseda o samoupravljanju. O teh stranpoteh samoupravljanja je mogoče dovolj prebrati v časopisih in revijah.

O stranpoteh nisem zapisal slučajno. Namreč, iz izkušenj lahko ocenim, da so številne seje delavskih svetov in njihovih organov zelo neproduktivne. Delegati, zasipani s kupi informacij in številk, so postali stroj za glasovanje. Te seje in sestanki le malo doprinašajo k boljšemu delu, ne porajajo nove kvalitete, ampak so, ker pač morajo biti.

Vzrokov je več: samoupravljanje in vodenje ni razmejeno, samoupravljanje s plaščem brezimnosti zakriva prenekatero slabe odločitve in odgovornosti, samoupravljanje nima notranje moči, da bi odgovorne poklicalo na odgovornost.

Ne glede na sedanje popolno razvrednotenje ideje samoupravljanja se sprašujem:

— ali mi je kot delavcu te delovne organizacije, v kateri sem delal skoraj četrto stoletja, vseeno, kako se v njej gospodari. Ali želim biti le pasiven opazovalec dogajanja ali kaj več?

— Gospodarske razmere se zaostrojujejo, socialna varnost precejšnjega dela delavcev je ogrožena. Ali naj o tem odloča le nekaj ljudi ali pa je to tudi moja stvar?

— Pri svojem delu vidim in doživljam marsikaj, s čimer nisem zadovoljen in me moti. Ali naj bom samo jezen in zagrenjen opazovalec ali pa lahko zahtevam spremembo ali vsaj pojasnilo?

Prepričan sem, da večina delavcev do teh stvari ni ravnodušna. Če pa si za neko stvar zainteresiran, hočeš o njej kaj več vedeti in jo hočeš tudi spreminjati.

Želiš večjo kvaliteto.

Zato:

- da bomo bolj skrbeli za gozdove,
- zagotovili delavcem naše delovne organizacije večjo socialno varnost,

— da bomo zaslužili osebne dohodke, ki nam bodo zagotavljali višji življenjski standard, tako kot ga imajo delavci v severnih državah,

— da bodo dobili lastniki gozdov primerno plačan les in vloženo delo,

— da bodo pravični odnosi med delavci delovne organizacije, je potrebno storiti marsikaj. Med drugim tudi spremeniti poglede na samoupravljanje in spremeniti vsebino samoupravnega dela.

Za doseganje gornjih ciljev bi bilo potrebno:

— samoupravni organi naj bi se ukvarjali le z najpomembnejšimi zadevami: temeljito bi morali obravnavati in nato sprejeti gospodarski načrt, spremljati bi morali gospodarjenje in ocenjevati uspešnost gospodarjenja, skrbeti bi morali za pošteno urejanje odnosov med delavci ter med delovno organizacijo in lastniki gozdov;

— nujno potrebno bi bilo postaviti ločnico med samoupravljanjem in vodenjem, s čimer bi bile poslovne odločitve

pravočasne in učinkovite, razčistilo pa bi se tudi vprašanje odgovornosti;

— kvalitetno in celovito informirati zaposlene o gospodarjenju v delovni organizaciji z namenom, da se razkrije povezanost med kvaliteto in učinkovitostjo dela s poslovnimi rezultati in cilji gospodarjenja,

— osvojiti načela, da opravljamo le tista dela, ki so objektivno potrebna za poslovanje, da je potrebno ugotovljene negativne pojave in napake čim prej odpraviti,

— zelo kvalitetno in racionalno pripraviti in posredovati gradiva za seje samoupravnih organov za kolektivne stanke in zbere kmetov.

Pred nami so velike spremembe, ki se bodo odrazile v gospodarjenju z gozdovi, organiziranosti delovne organizacije in s tem tudi v samoupravi.

Prehod na tržno gospodarjenje bo naganjal dobre, da bodo boljši, in slabe v propad. Samoupravni organi bodo morali zelo pozorno spremljati in ocenjevati uspešnost vodenja delovne organiza-

cije, na drugi strani pa bo pomembna njihova delegatska funkcija, da bodo poslovne odločitve, ki bodo lahko tudi neprijetne (več dela, bolj kvalitetno delo, bolj skrbno upravljanje z delovnimi sredstvi itd.) prenašali med sodelavce in pomagali zagotoviti čim boljšo realizacijo. Mislim, da dobre delovne organizacije, ki je racionalno organizirana in učinkovita, ne bi smele skrbeti spremembe, ki jih bo prinesel nov zakon o gozdovih. Saj se ne da kar tako zamenjati nekaj, kar je leta in leta rastlo, se izpolnjevalo in dograjevalo.

Zato bodo po mojem mišljenju, ob predpostavki, da smo dobra delovne organizacija, spremembe predvsem formalne narave. Vsekakor pa nas bo tudi nov zakon silil h kvalitetnejšemu delu.

Ker je Novo leto, želim vam in vašim, spoštovani sodelavci in lastniki gozdov, srečno in zdravo novo leto, naši samoupravi pa to, kar sem spredaj zapisal.

Drago Zagorc

GOSPODARJENJE

KOROŠKA KMEČKA ZVEZA O SVOJEM DELU

Na Koroškem so kmetje ustanovili svojo stanovsko organizacijo Kmečko zvezo pred dobrim letom dni. Organizirali so se malo drugače, kot so organizirani kmetje v drugih regijah v Sloveniji, kjer ima vsaka krajevna skupnost svojo organizacijo. Pri nas so po občinah ustanovili pododbore in jih povezali v regijsko organizacijo. Menijo, da bodo tako organizirani močnejši in bodo lažje uresničevali svoja stališča in sklepe.

Beno KOTNIK, p. d. LUBAS je predsednik Kmečke zveze za Koroško. O delu svoje organizacije in načrtih za leto 90 je povedal:

»Organizirano delujemo že leto dni v Slovenski kmečki zvezi pa smo bili aktivni od njene ustanovitve od maja 1988. Gozdarji in kmetijci so imeli izreden posluš za našo organizacijo. Sicer nas materialno razen HKS nihče ne podpira, deležni pa smo drugačnih pomoči. Gozdno gospodarstvo nam nudi prostore za naše seje, na zdruzi na Prevaljah pa nam opravljajo določena administrativna dela.

Ne morem reči, da smo v tem letu veliko naredili, čuti pa se prisotnost naše organizacije. Sodelovali smo pri obravnavah gozdarske in kmetijske problematike, svoja stališča, ki jih oblikujemo iz naše prakse, pa posredujemo pristojnim službam. Precej pa se čuti delo slovenske Kmečke zveze. Ko je ta organizirala določene akcije, smo se vključili tudi koroški kmetje. Sodelovali smo pri bojkotu oddaje mleka in živine. Mi smo pri tem delovali na svoj način. Pred bojkotom smo se poskušali dogovoriti z mesarji in sproti reševati probleme.

Na področju proizvodnje mleka stvari še niso urejene. Cena, ki jo doseže proizvajalec, je le 25% prodajne cene, menimo pa, da bi moral kmet dobiti 50%. Tak procent nam je izračunal naš inštitut in prizadevali si bomo, da ga bomo dosegli.

Koroški kmetje gospodarimo tudi z veliko površino gozdov, zato bo naša zveza aktivno delovala tudi pri oblikovanju zakonskih predpisov za to področje. Gozdarji nam očitajo, da ne priznavamo stroke. To sploh ni res! Nasprotno menimo, da je stroka edina, ki pomeni napredek. Mislimo pa, da je treba v gozdarstvu marsikaj spremeniti. Gozdarstvo ima širši družbeni pomen in ne služi samo nam kmetom za dohodek, od gozdarstva ima korist industrija, vsi ljudje, saj je gozd tisti, ki nam čisti zrak, vodo, pa da ne bi več našteval funkcij gozda, hočem povedati, da bi zaradi tega morali drugače obravnavati vprašanja vlaganja v gozd in infrastrukturo, ne pa tako, kot je bilo do sedaj, da je vse te obremenitve prenašal m².

Zakonodaja je temelj gospodarstva in sedaj, ko se pripravljajo novi zakoni za področje gozdarstva in kmetijstva, bomo kmetje aktivno sodelovali. Če bo naše mnenje upoštevano, se ne bojimo gospodariti. Zadnji čas je že, da bomo lahko les prodajali prosto. To morda ne bo več interesantno. Nekateri bodo morda res na boljšem, drugi pa bodo s slabšo kvaliteto surovine težje dosegli ceno, ki bo pokrila stroške. Sedaj smo imeli vsi kmetje dokaj dobro urejeno socialno varnost, tudi na račun solidarnosti, ki je je bilo včasih že preveč.

Viharnik: Kaj pričakujete od nove organiziranosti gozdarstva in kmetijstva?

Beno Kotnik: »Kmečka zveza o tem še ni kaj dosti razpravljala. Gozdarji so nas pri tem prehiteli. Pravijo, da nam bo v novi organizaciji bolje, pa so nam taisti že prej dvakrat govorili in nas prepričevali, da smo glasovali za organizacije, ki se niso pokazale kot najbolj uspešne. Sedaj smo malo skeptični. Mislimo, da je taka organizacija, kot jo imamo sedaj, predraga. Tudi način gospodarjenja, kot ga imamo sedaj, je predraga. Če pogledamo čez mejo, kjer delajo goloseke, je tak način bolj ekonomičen, ne vem pa za druge vplive. Tudi pri takem načinu, kot ga prakticiramo pri nas, lahko naredimo veliko škode v gozdu, če ne pazimo. To vidim predvsem v družbenih gozdovih.

Preveč denarja namenjamo tudi za vzdrževanje infrastrukture. Vse te dobrine, ki smo jih tudi zgradili iz naših m², koristijo tudi drugi uporabniki (ceste, mostove, telefon ipd). Te stroške si bomo morali pravično razdeliti.«

VIHARNIK: Kako se pripravljate na volitve v letu 1990?

Beno KOTNIK: »Slovenska kmečka zveza gre na volitve v okviru DEMUSA. Vseh 40 let po vojni kmetje nismo imeli takega vpliva pri urejanju svojih lastnih zadev, kot si ga skušamo sedaj pridobiti. Napake, ki smo jih delali v preteklosti, bomo skušali popraviti. Morda je vse skupaj tudi malo »modna muha«, vendar pa menim, da je med nami dovolj modrih ljudi.«

Ida Robnik

FELIKS KNEZ O DELU PODODBORA KMEČKE ZVEZE V SLOVENJ GRADCU

Ko je bila v lanskem letu ustanovljena Kmečka zveza Slovenije, so tudi na Koroškem pričeli ustanavljati podobore Kmečke zveze. Eden takih podoborov je tudi v Slovenj Gradcu, njen predsednik pa je mladi kmet, Feliks Knez, iz Vrh. Povprašali smo ga, kakšen program in delo si je podobor zastavil.

»No, pri nas, na Koroškem, deluje regijski odbor Kmečke zveze, ki zajema vse štiri koroške občine, saj so naši problemi, s katerimi se trenutno soočamo v kmetijstvu enaki od Mislinje do Črne in Radelj od Dravi, povezani pa smo tudi na področju gozdarstva in združništva. Naš podobor v Slovenj Gradcu trenutno šteje 300 članov, vendar je ta številka še izredno mala, zato bomo člane še zbirali in želeli bi, da bi naši člani postali vsi kmetje, pa tudi tisti, ki delajo v kmetijstvu, saj to je hkrati tudi naša naloga, da pritegnemo čimveč članov.

Morda nam očitajo, da od ustanovitve podobora pa do danes nismo dovolj storili. Pa vendar moram povedati, da so naše dosedanje aktivnosti tekle v smeri pridobivanja članstva, kajti zavedamo se, da s čimvečjo vključitvijo kmetov bo naša zveza lahko bolj legitimno zastopala naše interese. Sodelo-

vali smo pri oblikovanju cen naših proizvodov, predvsem mleka in mesa. Pri tem pa žal ugotavljamo, da nismo dosegli svoj namen, za kar je gotovo kriva vse večja kriza našega gospodarstva. Menim, da če Kmečke zveze ne bi bilo, bi bilo stanje še gotovo slabše, kakor pa je. Imeli smo več pogovorov s predstavniki mlekarne in Mesnine, kjer smo jim skušali prikazati naš neugoden položaj, v katerega smo kmetje zašli pri odkupu mleka in mesa. Vsa-kokrat smo dobili odgovor, da imata tako mlekarne kot Mesnina ogromne stroške pri predelavi. Ta problem bi morala pomagati rešiti širša družba.

Kmetje se z vsem tem vendar le ne strinjamo, saj menimo, da so le prevelike razlike med odkupnimi cenami in pa cenami, ki jih plačuje potrošnik. V mesecu juniju smo zaradi tega bojkotirali oddajo mleka, bojkot je pri nas skoraj popolno uspel. S tem je Kmečka zveza dokazala, da ima podporo med kmeti in, da takšno podporo mora sprejeti tudi družba.

— In vaše delo v bodoče?

»Izboljšali bi radi ekonomski položaj kmetijstva, pozornost bomo posvetili predvsem bližajočim se volitvam. Kmečka zveza bo na teh volitvah nastopila samostojno s svojimi kandida-

Feliks Knez: »S skupnimi močmi bomo morali premagati težave...«

ti. Če bo imela v skupščinah od občine do republike in federacije čimveč svojih legitimno izvoljenih predstavnikov, bo lahko reševala probleme našega podeželja. Prav zaradi tega je pomembno tudi politično delovanje naše zveze, ki se zavzema za svobodne volitve, strankarski sistem in pravno državo, kajti menim, da imamo lahko le v stabilnem političnem sistemu zdravo gospodarstvo, saj se bo s tem izboljšal tudi položaj kmetijstva. Zelo pomembno delo pa bo tudi na področju združne zakonodaje in zakona o gozdovih, za katerega upamo, da bosta prinesla marsikatero novost. V tem mesecu nas seveda čakajo še občni zbori, na katerih bomo volili nove odbore ter predlagali kandidate za volitve.« F. JURAC

Lesno podjetje z enajstimi družbami

UVOD

Lesna je nastala, ko sta se leta 1974 združila Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec in Lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec. Oktobra 1989 se je iz LESNE izločilo gozdarstvo tako, da so sedaj v sestavi LESNE le tovarne lesne industrije.

Predlagana sprememba organiziranosti DO LESNE v podjetje temelji na sprejeti strategiji razvoja in je hkrati usklajena z novim zakonom o podjetjih.

V prvem delu obširnega gradiva je izdelana primerjalna analiza poslovanja LESNE, nato je obdelana strategija razvoja, v poglavjih 4 in 5 gradiva pa je predlagana organizacija ter poslovanje in upravljanje.

V tem povzetku podajamo le nekaj temeljnih značilnosti usmeritev iz strategije. Organizacijski model družbenega podjetja LESNE s samostojnimi družbami je razviden iz priloženih shem. Medsebojna razmerja in upravljanje pa ureja samoupravni sporazum o spremembi organiziranosti DO v podjetje, katerega povzetek je priložen.

STRATEGIJA

Večanje obsega proizvodnje in realne rasti prihodka in dobička bo razen novih naložb temeljilo na vseh drugih metodah rasti produktivnosti dela.

Proizvodni program bomo spreminjali na osnovi zahtev

tržišča in tehnološkega razvoja. Letno bomo ustvarili vsaj 20 % prihodka iz novih izdelkov.

Usmeritve v programu so naslednje:

- namenski razrez v primarni proizvodnji z možnostjo nadaljnjih faz obdelave žaganega lesa
- izboljšanje fizikalnih lastnosti ivernih plošč in prehod na BIO program surove plošče
- nadaljnja finalizacija oplemenitenih ivernih plošč
- tehnološki inženiring za iverne plošče
- najvišji cenovni razred stilnih vrat
- nadaljnja finalizacija furniranih ploskev v najvišjem kakovostnem in cenovnem razredu
- ekskluzivni programi iz masivnega lesa: profili, fronte, plošče, lamelna vrata, elementi in končni izdelki
- finalna obdelava oken v višjem kvalitnem in cenovnem razredu
- sedežne garniture in vzmetnice višjega cenovnega razreda.

Z navedenimi strateškimi usmeritvami na programskem področju bomo trajno dosegli visoko stopnjo dobička in nadpovprečne plače zaposlenih, kar je osnovni cilj razvojne in poslovne politike.

Trajno doseganje osnovnih ciljev Lesne bomo uresničevali z marketinško usmerjenostjo vseh družb (podjetij) v Lesni.

Slovenj Gradcu, temveč razširjenega kolegija Lesne in ob sodelovanju še nekaterih strokovnjakov iz temeljnih organizacij in tudi še posvetovanja z zunanjimi strokovnimi delavci iz tega področja s strani Gospodarske zbornice Slovenije.

Tako smatramo, da je prihodnost našega podjetja Lesne odvisna od nas, ker tudi ti predlogi izhajajo iz nas samih in predvsem iz ljudi, ki jih bodo v bodoče tudi izvajali.

Pri tem naj omenimo, da smo vsi delali v veliki časovni stiski, tudi med prazniki in v popoldanskem času. Tako prosimo, da nam eventualne pomanjkljivosti oprostite in v času razprav tvorno sodelujete in pomagate zadeve dopolniti in izboljšati.

Organiziranost, ki jo načrtujemo in predlagamo, mora prispevati k čim manjšemu riziku poslovanja in mora krepiti zaupanje naših partnerjev. Uvesti moramo še večjo kakovost poslovanja, razvijati tržno zanimive izdelke, večati izvoz in pridobivati dodatni domač ali tuj kapital, zagotavljati nova tržišča in nova znanja. Dalje moramo krepiti, posodabljati in poglobljati naša znanja, saj je od tega v pretežni meri odvisno doseganje zastavljenih ciljev. Pri razvoju se bomo naslanjali predvsem na lastna sredstva, storili pa bomo tudi vse, da pridobimo čim več tujega kapitala in nova znanja. Sodelovali in pospeševali bomo nastajanje novih podjetij. Želimo krepiti LESNO in vse njene družbe, menimo pa, da mora naše podjetje ostati trden in povezan sistem.

Tako predlagamo, da obdržimo na nivoju LESNE le zadeve, za katere smatramo, da so pomembne za nadaljnjo uspešno poslovanje Lesne v hitrejšem razvoju tehnologij, osvajanju domačega trga in tujega tržišča. Skupno se bomo odločali o večjih naložbah, skupno bomo določali merila in se dogovorili za poslovanje v okviru Lesne — dajali bomo prednost zaposlovanju v okviru Lesne in tako v največji meri skrbeli za socialno varnost vseh zaposlenih.

Z ustanovitvijo samostojnih družb z omejeno odgovornostjo bomo dosegli maksimalno možno decentralizacijo služb in odgovornosti za uspešno poslovanje in večanje dobička.

Vsaka družba v Lesni bo živela od rezultatov svojega dela. Ni več usklajevanja osebnih dohodkov na nivoju Lesne, vsaka družba si jih na osnovi rezultatov dela sama oblikuje in izplačuje. Ni več medsebojne solidarnosti ob eventualnih finančnih ali kakih drugih težavah. Za medsebojno pomoč se družbe lahko pogovarjajo le na osnovi programov in polnega soglasja udeleženk.

Na referendumih v decembrskih dneh preteklega leta smo se odločali o preoblikovanju DO LESNA v družbeno podjetje z nazivom LESNA — lesno industrijsko podjetje Slovenj Gradec, sočasno pa to podjetje iz svojih sedanjih temeljnih organizacij in DSSP, IB in BP ustanavlja 11 družb z omejeno odgovornostjo in nazivom:

1. LESNA — Žaga Otiški vrh, družba z o. o.
2. LESNA — Žaga Vuhred — družba z o. o.
3. LESNA — Žaga Mislinja — družba z o. o.
4. LESNA — Žaga Mušenik — družba z o. o.
5. LESNA — Tovarna ivernih plošč, Šentjanž, družba z o. o.
6. LESNA — Tovarna pohištva Pameče, družba z o. o.
7. LESNA — Tovarna vrat — Prevalje, družba z o. o.
8. LESNA — Tovarna oken — Radlje — Podvelka, družba z o. o.
9. LESNA — Nova oprema — Slovenj Gradec, družba z o. o.
10. LESNA Trgovina — Inženiring — Slovenj Gradec, družba z o. o.
11. LESNA Poslovni inženiring Slovenj Gradec, družba z o. o.

Tako bomo lahko sprejeli samoupravni sporazum o spremembi organiziranosti DO v podjetje. Istočasno pa bomo glasovali tudi za statut Lesne, lesnoindustrijskega podjetja Slovenj Gradec, p. o.

Družba »TRGOVINA-INŽENIRING« se oblikuje iz sedaj zaposlenih v TOZD BP v prodajalnah in prodajnih inženiringih.

V družbo »Poslovni inženiring« se formirajo sedanje službe v DSSP in del služb DS IB in vsa komerciala iz Blagov-

nega prometa. Vendar se njihov obseg dela oblikuje šele nato, ko bodo novo ustanovljene družbe (9) sedanji tozdi lesne industrije s svojimi akti opredelile obseg služb, ki jih bodo želele organizirati v družbah samih.

Družba — podjetje »Poslovni inženiring« bo svoj dohodek pridobival s prodajo svojih storitev znotraj sistema LESNE, lahko pa tudi izven. Medsebojne odnose bomo urejali s posebnimi pogodbami (ob enakih konkurenčnih pogojih ima v sistemu Lesne prednost poslovni inženiring).

Da smo racionalni in da bo omogočena prigrasitev spremembe organizacije LESNE pri sodišču v Mariboru, smo na dan referenduma opravili volitve v centralni delavski svet Lesne, po opredelitvah po temeljnih organizacijah in enotah pa tudi volitve v skupščino in delavski svet družbe. Številčne opredelitve in zastopanost so vsebovane v predloženih aktih.

Centralni delavski svet LESNE se je konstituiral konec preteklega leta, in imenovali tudi vršilce dolžnosti poslovodnih organov na nivoju Lesne, kakor tudi vršilce dolžnosti — direktorje vseh enajstih družb.

Družbeno podjetje LESNA upravlja centralni delavski svet, družbe pa skupščina in delavski svet. Ustanovitev družb Lesne temelji na »lastništvu kapitala«, posamezne organe upravljanja, njihovo sestavo, pristojnost in način odločanja bodo urejali statuti teh družb. Tudi pristojnosti direktorjev bodo opredeljene v statutih družb.

Delavski svet Lesne je obravnaval pripombe na predložene akte. Pripombe, kolikor je bilo, so bile upoštevane in na strokovnem kolegiju in nato na seji delavskega sveta preoblikovane v predlog SaS in statuta in dane v verifikacijo vsem enotam, da bodo kot predlogi pripravljeni za sprejem na referendumu.

Referendumi, na katerih smo se odločali o sprejetju predloga statuta Lesne in predloga samoupravnega sporazuma o spremembi organiziranosti DO v podjetje in na katerem smo sočasno volili delegate v samoupravne organe podjetja in družb so potekali zadnje dni v mesecu decembru 1989.

Smatramo, da je nujno potrebno sprejeti te akte za nadaljnji razvoj in poslovanje LESNE.

Ob tem posebej poudarjamo, da je bila za vodstvo LESNE in njene strokovne službe v prvi fazi — prva varianta — enovitega podjetja bolj primerna in morda strokovno celo bolj utemeljena. Predlagana varianta pa pomeni dejansko maksimalno decentralizacijo, ki je nastala na pobudo nekaterih temeljnih organizacij.

Razvoj organizacije se bo moral v prihodnje sproti prilagajati razmeram na trgu. Pri tem pa ne smemo pozabiti, da organizacija ni osnovni cilj, temveč le oblika za uspešno delo.

Poslovno moč LESNE sestavljajo ljudje, programi, razvojno-tehnološka dejavnost, tržišče, inovacijska dejavnost itd.

Na podlagi usmeritev samoupravnega sporazuma o spremembi organiziranosti DO v podjetje in na podlagi Zakona o podjetjih je pripravljen osnutek statuta Lesne, lesnoindustrijskega podjetja Slovenj Gradec.

Z njim delavci opredeljujejo podjetje kot poslovni subjekt, določajo pravice in obveznosti delavcev in organov, pravila o planiranju in razvoju, o delitvi dobička, o odgovornosti v pravnem prometu, o reševanju sporov med deli podjetja, statusne spremembe in prenehanje podjetja ter druge določbe pomembne za opredelitev dela in poslovanja.

Povzetek statuta LESNE

V družbenem podjetju delavci na osnovi zastopanja družbenega kapitala podjetje samoupravljajo, nosilci trajnih vlog kapitala (občani, civilne pravne osebe, tuje osebe) pa pri upravljanju sodelujejo. Ko je dosežen 10 % delež trajnih vlog od začetnega družbenega kapitala, se družbeno podjetje preobrazí v mešano podjetje.

Dejavnost podjetja, ki posluje še vedno pod firmo Lesna, ostaja z majhnimi spremembami enaka. Tudi pri zastopanju in predstavljanju podjetja ni pomembnejših sprememb.

Notranja organizacija podjetja se prilagaja spremembam v tehniki in tehnologiji, trgu in državnim ukrepom in jo določa delavski svet s samoupravnimi akti. Statusne spremembe in prenehanje podjetja sprejemajo delavci na skupščini na predlog delavskega sveta z večino glasov, če se ugotovi, da to bi-

stveno ne oteži ali onemogoči delo podjetja ter da bistveno ne zmanjša učinkovitost uporabe premoženja podjetja.

Pobudnik statusne spremembe je lahko tovarna oz. poslovna enota, skupščina, delavski svet, direktor ali lastnik 5 % trajnega kapitala podjetja.

Pred statusnimi spremembami se medsebojne pravice in obveznosti med udeleženci uredijo s pogodbo. Spore v zvezi s statusnimi spremembami (delitev, spojitve, pripojitve, prenehanje, reorganizacija) rešuje pristojno sodišče ali arbitražna.

S ciljem, da se zagotovi uspešen ekonomski in tehnično-tehnološki razvoj podjetja in uspešno poslovanje, se v podjetju sprejemajo planski akti in preverja njihovo uresničevanje. Sprejemajo se naslednje vrste planskih aktov: dolgoročna strategija razvoja, srednjeročni plan za obdobje 5 let in letni plan.

Poslovno politiko sprejema delavski svet, generalni direktor (poslovodni odbor) pa ima vsa pooblastila za njeno izvajanje.

Ugotavljanje dobička poteka skladno s predpisi in družbenimi usmeritvami ter lastnimi samoupravnimi splošnimi akti in planskimi akti. Z delitvijo dobička se zagotavlja razvoj podjetja ter zadovoljuje osebne, skupne in splošne potrebe.

Podjetje lahko sklepa pogodbe, dogovore in sporazume

Potem, ko smo v preteklih nekaj letih razširili mrežo lastnih prodajal in predstavništva prodajnega inženiringa, smo si v načrtu trženja za leto 1989 zastavili nadaljnje naloge pri ustvarjanju prodajnih mest za naše izdelke. Konkreten načrt je predvideval nastanek in razvoj sodelovanja s specializiranimi zasebnimi trgovinami po principu franšizinga in sicer z 12 do 15 zasebnimi prodajalnami. Sočasno z razvojem lastne prodajne mreže so nastajali tudi problemi povezani s kadri, odsotnostjo z dela, potrebnimi prostori za prodajo in skladiščenje, socialni problemi, prilagajanje dnevnega (odpiralnega) delovnega časa in sezone, motiviranosti in podobno. Sproščanje zasebne iniciative je našlo ugodno ozračje ravno na področju trgovine in omogoča bolj racionalno in podjetniško obnašanje. Interes za dobiček (preko prometa) je v zasebni dejavnosti veliko bolj neposreden.

Osnovna zamisel je bila, da Lesna ob mreži lastnih prodajal ustvari prodajna mesta pri zasebnih prodajalnih in tako bolj učinkovito nastopa na trgu.

Sistem franšizinga je v razvitem svetu poznan. Za ta tip povezovanja proizvodnje in prometa blaga je značilno, da obstaja eden dajalec in številni prejemniki franšizinga povezani z enotnimi pogodbami in standardi poslovanja. Na splošno se smatra, da takšna oblika in vsebina prodaje blaga zadovoljuje sodobne potrebe potrošnikov in predstavlja višjo stopnjo kvalitete v primerjavi z dosedaj znanimi oblikami.

Kot pri vsakem poslu, je tudi v tem načinu poslovanja nujen obojestranski in trajen interes. Za nas se kaže v omogočanju rasti in razvoja na trgu, racionalizaciji naložb v trženje, racionalizaciji rizika in povečanju konkurenčnosti s posodabljanjem prodaje.

Za zasebna trgovca — prejemnika franšizinga se kaže interes v racionalizaciji naložb, zmanjša se riziko ustanovitve in uspešnega poslovanja, znižajo se stroški poslovanja, zmanjša poslovni riziko in racionalizira delo z usmeritvijo na prodajno poslovanje.

Kriteriji za ustvarjanje mreže zasebnih prodajal

Osnovno izhodišče za strategijo ustvarjanja in povezovanja verige zasebnih prodajal, ki bi v svojem prodajnem programu imele izključno ali pretežno naše izdelke, izhaja iz tržne strategije Lesne na domačem tržišču. Z zastavljeno strategijo smo želeli uresničevati naslednje osnovne cilje trženja:

— povečati tržne deleže večine izdelkov stavbnega pohištva in notranje opreme,

— spreminjati strukturo kupcev — potrošnikov v prid kupcem z višjo kupno močjo in na geografsko zahtevnejših področjih,

— povečati obseg in kvaliteto direktnih prodajnih kanalov in tako doseči bolj samostojno in neodvisno politiko plasmata.

Za sklepanje pogodb z zasebnimi prodajalci — prejemniki franšizinga smo postavili kriterije, zadovoljitev katerih prispeva k doseganju naših osnovnih ciljev podjetja na področju trženja. Ti kriteriji za presojanje so:

a) za partnerja — sposobnost, poslovnost, poznavanje trga za naše izdelke, reference — ugodil nosilca in družine, starost, zdravstveno stanje;

b) makrolokacija — za makrolokacijo je odločilen tržni potencial območja, razvojni trendi območja, konkurenca, dostopnost za oskrbo iz naših prodajal, naklonjenost prebivalstva našim izdelkom, politično-ekonomske razmere, naklonjenost prebivalstva zasebni dejavnosti;

c) mikrolokacija — za mikrolokacijo so odločilni prometni tokovi, vidljivost objekta, dostopnost in prometne okoliščine, možnost manipulacije transportnih sredstev; urbanistična politika kraja, bližina komplementarnih dejavnosti (trgovina, tržnica, banka, javni transport, itd.);

d) objekt — zunanji videz objekta, možnosti za razstavni prostor in videz razstave, možnosti za kvalitetno hrambo in manipulacijo, funkcionalna razporeditev prostorov;

e) ostalo — dosedanja pozicija Lesne na določenem območju, ocena sprememb v razvoju.

Navedeni kriteriji so okvirni in v marsičem niso ekzaktni in objektivni, temveč podvrženi subjektivni presoji, pa vendarle pomenijo pripomoček za iskanje dobrega partnerja na ustreznih lokaciji v primerem objektu, kar vse zmanjšuje poslovne rizike.

V pogodbi so določene obveznosti obeh partnerjev. Prodajalec prodaja le izdelke Lesne in le z našim soglasjem tudi dopolnilni program. Za prodajo veljajo cene in drugi pogoji praviloma enako kot v naši maloprodajni mreži. Ta vrsta prodaje je namenjena predvsem za maloprodajo končnim kupcem in le izjemoma za veleprodajo.

Posebej bi omenili našo obveznost za ureditev in obnavljanje razstavnega prostora, vključevanje v propagandne in posebne prodajne akcije, svetovalne, servisne aktivnosti in pomoč pri obračunu. Dogovorjena cena

ter opravlja druge pravne posle v okviru dejavnosti, za katero je registrirano.

Odgovornost podjetja za obveznosti je celovita — polna (p. o.).

Odgovornost za druga podjetja je omejena skladno s pogodbami.

Delavci podjetja uresničujejo samoupravljanje po že znanih oblikah izjavljanja preko organov upravljanja.

Statut tudi podrobneje določa področje in načine odločanja posameznega organa upravljanja, delavcev podjetja in lastnikov trajnih vlog ter delo drugih organov in komisij, ki jih poznamo že v dosedanem sistemu samoupravljanja.

Tako v statutu kot v samoupravnem sporazumu so določila o zagotovitvi socialne varnosti delavcev. Vsi delavci LESNE imajo enake pravice glede zaposlovanja v Lesni in družbi. Družbe so dolžne, da dajo absolutno prednost pri zaposlovanju eventualnih tehnoloških viškov Lesne (12. člen Sporazuma). Ob reorganizaciji je zagotovljena prioriteta pri zaposlovanju delavcev iz dosedanje DSSP, DS in BP v novo ustanovljenih družbah (4a člen statuta).

V statutu je posebno poglavje namenjeno sindikatu. Položaj in vlogo sindikata pa bomo v celoti lahko opredelili po novem letu ob novem organiziranju sindikalne organizacije.

Tone Potočnik

dela je določena v odstotku od vrednosti ter je diferencirana po izdelkih. Ta provizijski sistem dovolj neposredno stimulira, oba partnerja za dobiček in promet.

Kako je načrt izpolnjen?

Delo na projektu je bilo težavno, srečevali smo se s številnimi neznankami in ovirami. Opravili smo razgovor z okoli 60 potencialnimi partnerji, si ogledali blizu 30 lokacij ter sklenili 15 pogodb. Število kandidatov je postopoma naraščalo, toda sorazmerno malo je takih, ki bi kar najbolje ustrezali našim kriterijem. A tudi druga stran ima svoje kriterije izbire. Mogoče pa Lesna s svojimi pogoji in poslovnoostjo za mnoge ni ravno ustrezen partner?

Za začetek smo morda lahko zadovoljni s številom sklenjenih pogodb, nekoliko manj z obsegom poslovanja, medtem ko s kvaliteto sodelovanja v glavnem ne moremo biti zadovoljni. Tu mislimo predvsem na kvaliteto in strukturo prodaje, dobiček, obračanje zalog, vse vidike poslovnosti v sodelovanju na relaciji Lesna — prodajalec — končni kupec.

V zadnjih mesecih dosegamo po tem prodajnem kanalu že okoli 15 % lastnega maloprodajnega prometa, kar ustreza zaposlenosti okoli 15–16 delavcev v maloprodaji.

Kako v bodoče?

Razvoj tržnega gospodarstva in zakona konkurenčne borbe neverjetno sproča zasebno iniciativo. Tendence v razvoju trgovine kažejo izrazito hitreje trende v razvoju zasebne trgovine in tako na tem sektorju gospodarstva vzpostavljajo potrebno tržno ravnotežje. Največ novo nastalih podjetij na osnovi novega zakona o podjetjih je ravno iz področja trgovine. Te tendence bomo morali izkoristiti in še bolj vključiti ta segment prodaje v naše tržne aktivnosti. Iz začetnih izkušenj kaže s temeljito strokovno analizo izluščiti dobre in slabe strani in si zastaviti novi načrt kompleksnih tržnih aktivnosti. Čeprav se zdi na prvi pogled ta segment prodaje neznan, pa ne bi smel biti v dnevni delovni praksi obravnavan kot manjvreden.

V nadaljnjem delu bomo posebno pozornost posvetili sistematičnemu iskanju najbolj sposobnih in ambicioznih trgovcev na ustreznih makro- in mikrolokacijah.

Seveda pa sodelovanje z zasebno trgovino terja enako skrbno sodelovanje z vsemi poslovnimi partnerji in končnimi kupci, če naj svojo pozicijo na domačem tržišču obdržimo in utrdimo.

Đuro HARAMIJA

Najvišja in najdebelejša drevesa

V človekovi naravi je, da ga zanimajo izredne stvari. Hannes Mayer je opisal najmogočnejša drevesa sveta, ki rastejo v Redwood in Sequoia — nacionalnem parku v Severni Ameriki. Pripravil sem izvešček njegovega prispevka: »Najmogočnejša drevesa sveta v Redwood in Sequoia nacionalnem parku« objavljeno v Jahresbericht 1988, Institut für Waldbau der Universität für Bodenkultur Wien.

1. Obalni gozdovi mamutovca (*Sequoia sempervirens*). Redwoodski gozdovi se uvrščajo med pacifiške severozahodne vlažne gozdove iglavcev in uspevajo ob obali Pacifika do višine 700 m. Nanje močno vplivajo megla in nizki oblaki. Optimalno rasti do 100 m visoki sestoji uspevajo na ravnih ali položnih rastiščih, na globokih glinastih do peščenih ilovicah (rjava gozdna tla), ki imajo veliko kapaciteto za vodo tako, da poletna suša ne vpliva na rast. Pacifiško (oceansko) klimo označujejo:

srednja letna temperatura 10–12° C, januarska 8° C, julijska 17° C, letna amplituda 11° C, padavin je 1500–2000/4000 mm. Poleti sta dva meseca skoraj brez padavin. Toda tudi v poletni suši se tla ne izsušijo zaradi vsakodnevnih megel. Rosenje odločilno izboljšuje zalogo vode v tleh.

Ob hitro rastočem zgornjem sloju sencoljubne sekvoje rastejo številne zimzelene drevesne vrste. Sekvoja raste v mladosti zelo hitro: pri starosti 30 let zraste 24 m visoko in 40 cm v debelino. Poprčna starost je 500 let, najstarejše pa so stare okrog 1800 let. Na 50 km dolgi Aveniji gigantov rastejo na površini 20000 ha številna 80–100 m visoka drevesa s premerom 2–6 m.

Najvišja Sequoia v Redwood Creek/Orick. 70 m nad morjem raste v zavarovani dolini na naplavini rečnega zavoja Trees Grove, ki je najvišje drevo na svetu s 112.1 m višine, 4.23 m premera in je staro 1000 (1500) let. Kot kaže je zrastle iz panja. Zaradi gostega sklepa so debela polnolesna in imajo ozko in visoko krošnjo. V spodnjem sloju dominirata zimzelena hrast in kalifornijski lovor. Druga visoka drevesa Redwooda:

Founder's Tree	105 m	3.9 m Ø
Big Tree	93 m	6.5 m Ø
Imontal Tree		91 m /

Optimalna vlažnost tal, stalna vlažnost zraka, zasenčenost zaradi gostega sklepa, izrastki iz panja in pomlajevanje na podrtih drevesih (kadavrih) pojasnjujejo izredno ravnost in maksimalno produktivnost.

2. Mamutovci (Grant Sequoia, Big Tree) v Sierr Nevadi.

Ti gozdovi uspevajo v vegetacijski coni sušnih iglastih gozdov v zahodnem delu Severne Amerike. Kljub temu da so ti predeli sušni, rastejo v gozdovih Siere mogočnejše drevesne tvorbe, kot so obalni Redwood sestoji. Mamutovci v južnozahodni Sierr Nevadi v Kaliforniji uspevajo na zelo razdrobljenem arealu, na 32 ploskvah (Groves) v višini 1400–2550 m. Združba mamutovcev je prehodna združba med sušnimi iglastimi gozdovi in visokogorskimi sestoji iglavcev. V rastiščnem pogledu obstajajo podobnosti z obalnimi gozdovi mamutovca s tem, da je Sierra sekvoja še veliko bolj navezana na trajno sveža tla. Današnje subkontinentalno klimo označuje: 600–1000 mm padavin, julijska temperatura je 15–20° C, letna amplituda 20–23°, 2–3 sušna meseca.

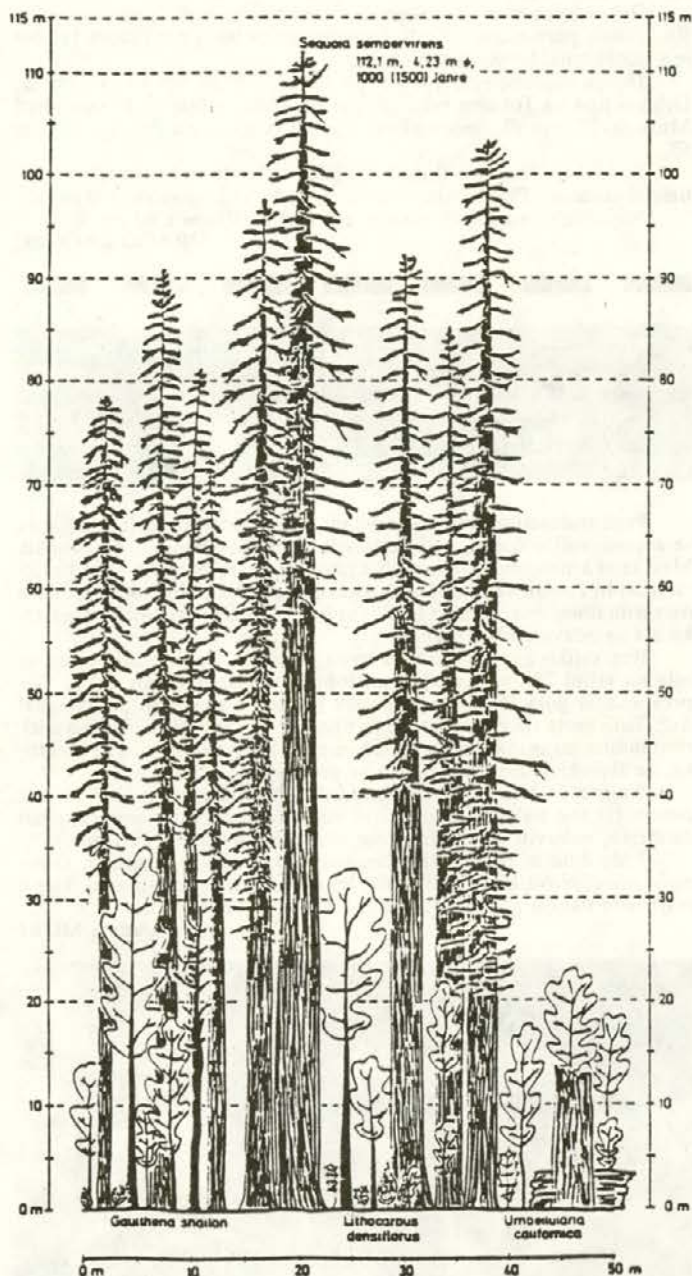
Mamutovci iz Siere ne dosegajo takih višin (50–80 m) kot obalni sekvoje, so pa veliko bolj debeli (4–8/10 m premera). Ker rastejo zelo počasi na rastiščih, ki so poleti zelo suha, občasno pa bogata s snegom, dosežejo drevesa starost 2000–3000 let. Škode zaradi insektov in gljiv so neznatne. Pogosti požari aktivirajo naravno pomlajevanje in so pogoj za uspešno regeneracijo sestojev.

Dimenzije najmočnejših Sierra mamutovcev so enkratne. Del sestojev v Giant Forest Area, kaže okolje drevesa General Sherman Tree (drevesa imajo imena):

	višina m	Ø m	volumen m ³	teža t
General Sherman Tree	83.8	11.1	1487	1256
General Grant Tree	81.4	12.3	1344	1135
Robert E. Lee Tree	77	6.7	—	—
Grizzly Giant	64	8.0	—	—
Columbia Tree	91	—	—	—

Sestojne vrednosti z 10.000–20.000 m³ niso redke, ker so mesta sestoji zelo gosti. Najgostejša skupina Congress Trail v Sequoia nacionalnem parku z 12 drevesi na površini 0.2 ha ima rekordno lesno zalogo 25–30.000 m³/ha.

Redwood National Park California, Orick Area, Tall Trees Grove

Drevesa mamutovca redko stojijo v čistih sestojih. V Giant Forest so naslednji deleži drevesnih vrst po številu: 60 % je jelke (*Abies concolor*), 9 % bora (*Pinus Lambertiana*), 30 % drugih drevesnih vrst in le 1 % je mamutovcev.

V večslojni sestojni zgradbi se lahko mamutovec pomlajuje le iz panja ali korenin, iz semena pa le po požaru. Mogočne veje s premerom 2.1 m v višini 40–60 m kažejo na enkratno mogočnost teh dreves.

Najvišje drevo na svetu je listavec, evkalipt (*Eucalyptus regnan*), ki je med 500 vrstami in podvrstami evkaliptov najvišji in raste v Avstraliji. Ta drevesa pogosto dosežejo v Južni Viktoriji in Tasmaniji višine 70–90 m. Najvišje drevo, ki je bilo posekano in avtentično izmerjeno je bilo visoko 114 m. Nekateri raziskave kažejo, da bi ta drevesa lahko dosegla višino 130 m.

In pri nas v našem območju?

Kot naravna dediščina je pri nas zaščitenih preko 60 dendroloških spomenikov. Nekatera drevesa so prvaki v Sloveniji, proti tistim v Redwood in Sequoia nacionalnem parku pa so seveda pravi pritlikavci. Med njimi je največ lip, nekaj je jesenov, jelk, hrastov, tis,

smrek, duglazij in drugih vrst. Najbolj znana je **Najevska lipa**, ki raste na Lutranskem vrhu nad Črno. S premerom 345 cm je najdebelejše drevo v Sloveniji.

Rekorderka med smrekami v Sloveniji je Bošnikova smreka v Radušah, s premerom 177 cm. Draučbaherjev bor s premerom 110 cm je pravtako najdebelejši v Sloveniji.

Druge najdebelejše lipe so: pri Sveti Neži na Vrhah 250 cm Ø, Urhova lipa na Tolstem vrhu 251 cm Ø, Ižekove lipe na Braniku nad Muto do 277 cm Ø, Sedovnikova lipa na Primožu na Pohorju 258 cm Ø.

Najdebelejše jelke: Burjakova jelka v Topli s 110 cm Ø. Najdebelejši macesni: Plešivčnikovi macesni pod Uršljo goro do 100 cm Ø.

Najdebelejše tise: Ternikove tise nad Radljami z 80 cm Ø.

DRAGO ZAGORC

S TRDIM DELOM DO USPEHA

Pred tridesetimi leti, ko so mladi množično zapuščali kmetije in se zaposlovali v dolini, so bile številne kmetije obsojene na propad. Med temi kmetijami je bila tudi Eratova z Branika nad Muto. Eratova mati bi zaman vabila hčerko Ančko in zeta iz doline, kjer sta si že ustvarila dom, če v njej ne bi bilo volje in ljubezni do kmetovanja, tako sta se odzvala klicu zemlje.

Res veliko poguma je bilo treba mladima, če pomislimo, da so bila na višini 750 m n. m. vsa poslopja v majavem stanju ter so vseprek kazala gola rebra, skozi katera je svetilo sonce ali pa zamakal dež. Tudi ceste tja gor takrat še ni bilo, ko so vandrali v planino s štirimajhnimi otroki, ampak ozek in strm kolovoz. Ni bilo ne elektrike, ne živine, da o orodju sploh ne govorimo.

Najprej je bilo treba urediti zasilno bivališče za ljudi in živino, potem pa vse na novo zgraditi in vzporedno z gradnjami napeljati elektriko, nabaviti orodje in stroje, dokupiti in prirediti živino.

Trdo delo in trud nista bila zaman. Razmajane stavbe so zamenjale nove. Nova hiša že dvanajst let služi kmečkemu turizmu, kjer v prijetnem okolju gostom postrežeta Anica in Ferdo Knap.

Ludvik MORI

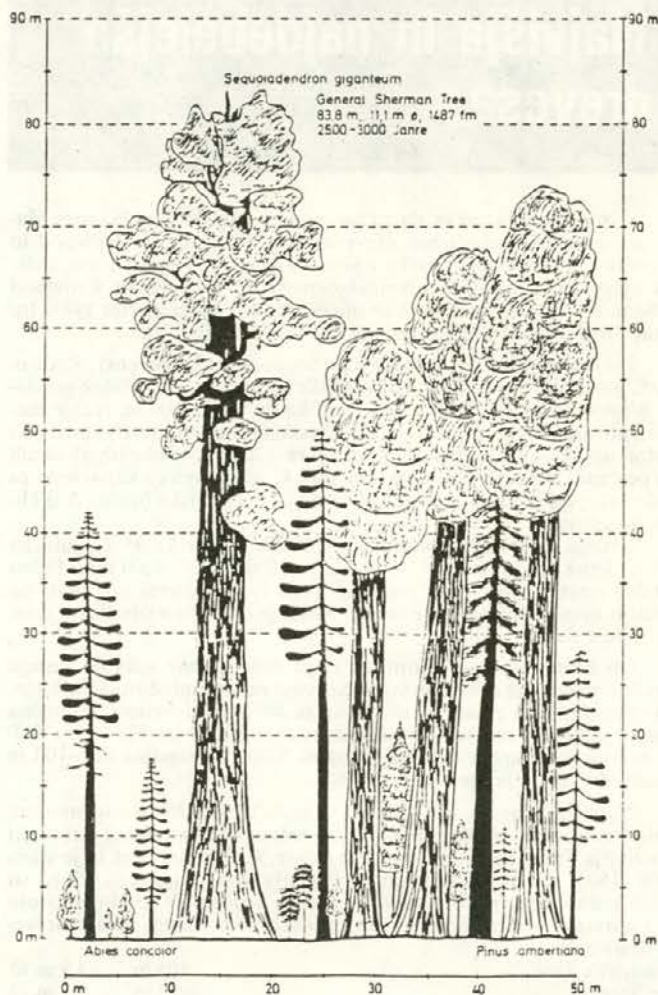

Ferdo in Anica Knap

Eratova kmetija, v ozadju Sobota

Sequoia National Park, Giant Forest

Fotobodica

PEČOVSKA LIPA JE OMAHNILA

Na Čerčerjevem vrhu blizu Podgorja je dolga leta mogočno rasla in se bohotala Pečovska lipa. Ob nekem neurju pa je v lipo udarila strela. Ker ni več kazala zelenja v svoji krošnji, se je začela sušiti. Ker ni bila več zanimiva, so v lipo naložili nekaj kilogramov razstreliva in jo zamirali. Njeno sto let staro okostje je takole ostalo na Čerčerjevem vrhu. Mogoče pa le kdo rabi suha drva?

Foto: F. Jurač

SINDIKAT V GOZDNEM GOSPODARSTVU

Predsedniki osnovnih organizacij TOZD in TOK gozdarstva so se sestali 22. decembra z namenom, da pripravijo predlog organizacije sindikata v gozdnem gospodarstvu. Obravnavali so predlog poslovne politike za leto 1990 in imenovali razpisno komisijo za razpis del in nalog poslovnega organa delovne organizacije.

V letošnjem letu pričakujemo velike spremembe v organizaciji in delu sindikata. Veliko je še nejasnosti in nerazčiščenih dilem, zato so se predsedniki osnovnih organizacij odločili, da se bodo na tozdih in tokih organizirali svobodno po potrebi in primernosti, predsedniki osnovnih organizacij pa bodo sestavljali izvršilni organ sindikata gozdnega gospodarstva. Če se bo pokazala potreba, bomo organizirali tudi konferenco sindikata GG, ki jo bodo sestavljali poleg predsednikov osnovnih organizacij še delegati, ki jih bodo imenovali v osnovnih organizacijah.

Predlog poslovne politike za leto 1990 bo obravnaval in politiko sprejel delavski svet gozdnega gospodarstva. Naše poslovanje bomo planirali še po trenutno veljavni zakonodaji, po sprejetju sprememb v samoupravni in poslovni organiziranosti GG in po sprejetju sprememb zakonodaje, bomo poslovno politiko in plane za leto 1990 prilagodili.

Planirali bomo zmanjšano sečnjo v obeh sektorjih. Sečnjo moramo znižati predvsem zaradi poškodb gozdov zaradi onesnaženega ozračja. To bo imelo hude posledice: manj bo dohodka, manjše bodo potrebe po delavcih, štipendistih, pripravnikih.

Naša skupna skrb bo, da bomo imeli toliko produktivnega dela, da bodo imeli vsi sedaj zaposleni osebni dohodek.

Na področju investicij in vlaganj v gozd ne bomo bistvenih sprememb glede na lansko leto.

Glede na zmanjšano proizvodnjo bomo znižali tudi prevozniki park na TOZD Transport in servisi. Pri prevozih se bodo gotovo vključevali tudi privatniki s svojimi uslugami, mi pa bomo morali zdržati konkurenco. Povečali pa bomo obseg proizvodnje gozdarske transportne mehanizacije, smučarskih vlečnic in druge opreme.

Problem bo na gradbenem področju investiranja in vzdrževanja gozdnih cest. Čeprav že nekaj let zmanjšujemo število zaposlenih v tem tozdu, se nam je kljub temu pojavil višek delovne sile. V letu 1990 bomo izkoristili reorganizacijo delovne organizacije za boljše uspehe pri delu in seveda za boljše dohodke z dobrim in discipliniranim delom. Kakovost dela bo eno prvih meril pri zaposlovanju in nagrajevanju. Še vedno pa pričakujemo velike težave pri zaposlovanju invalidov, saj v GG ni dosti opravil, ki bi bila primerna za invalide. Gozdarji stremimo za tem, da bi bili naši delavci dobro opremljeni. Kupujemo najboljšo opremo, ki pa še vedno ne zaščiti delavca dovolj dobro, da ne bi prišlo do poškodb. Na tem področju bo moralo podjetje in sindikat odigrati svojo vlogo, da bo skrbelo za ljudi, ki so pridno in dobro delali.

Poslovno politiko bo sprejel delavski svet GG na svoji seji. Podrobno jo bomo predstavili v naslednji številki VIHARNIKA.

Ida Robnik

Marija Ramšak prejema nagrado in priznanje

Franc in Marija Ramšak sta v Ameriki prejela:

**MEDNARODNO
AMERIŠKO
NAGRADO**

Čeprav malo pozno, pa vendar z veseljem lahko zapišemo, da sta Franc in Marija Ramšak iz Prevalj lani, 17. novembra v hotelu OMNI INTERNATIONAL v Miamiju v Ameriki prejela mednarodno ameriško nagrado AMERIKA AWARD kot priznanje poslovnemu izrazu podjetij iz Amerike in drugih držav, ki so zaradi visokokvalitetnih izdelkov ali storitev zavzela izstopajoče mesto na mednarodnih trgih.

Franc in Marija Ramšak imata že preko deset let zasebno obrt kovinske obdelave rezilnega orodja za strojno obdelavo lesa. Kot njihova specialnost pa so pred vsem profilni rezkarji ter garniture za obdelavo stropnih oblog in ladijskega poda. Za svoje specialne izdelke, ki so dobro znani v Jugoslaviji, sta Franc in Marija Ramšak prejela v Ameriki mednarodno nagrado in priznanje za svoje izdelke. K prejeti nagradi, katero sta prejela kot edina Jugoslovana, iskreno čestitam.

F. Jurač

Viški delovne sile tudi med nami

Izraz »viški delovne sile« se je začel pogosteje pojavljati v medijih javnega obveščanja pred kakšnim letom. Kaj to dejansko pomeni, so med slovenjegraškimi gozdarji prvi občutili delavci tozda Gradnje. V prvih zimskih mesecih je 25 teh delavcev ostalo brez dela.

TOZD Gradnje zaposluje nekaj več kot 50 delavcev in izvaja nizke in deloma tudi visoke gradnje za potrebe gozdarskih tozdov in za naročnike izven delovne organizacije. Pred razdružitvijo Lesne je ta dela opravljal tudi za lesarske tozde.

V času, ko je ta TOZD opravljal še dejavnost turizem, so gradbeni delavci delali poleg na gozdnih cestah, pozimi pa na vlečnicah na Kopah. Po izločitvi turistične dejavnosti iz tozda Gradnje so pozimi zaposlovali določeno število delavcev v tozdih lesne industrije Lesne, predvsem v TIP Otiški vrh, občasno pa tudi v Novi opremi, TP Pameče, TP Prevalje, žagi Mislinja pa tudi v TSP Radlje—Podvelka. Pri tem so upoštevali kraj bivanja delavca. Več delavcev je pozimi pluzilo ceste. Pred leti tudi niso za stalno zaposlovali delavcev iz drugih republik, saj so jih v sezoni lahko dobili. Pokazalo se je, da je bilo bolje te delavce, ki imajo določeno znanje in dobre delovne navade zaposliti za nedoločen čas. V sezoni, to je od 1. maja do 31. oktobra, še kljub temu zaposlujejo 10 delavcev za določen čas.

V TIP so bili vsa leta zadovoljni z delavci iz tozda Gradnje, zato so na tozdu Gradnje pričakovali, da bodo ta proces nadaljevali, ne glede na organizacijske spremembe ob koncu leta. Težave v Lesni pa so ta proces zavrlje. V TIP so bili razporejeni delavci iz Nove opreme, ki je imela v drugi polovici leta

hude proizvodne težave. V iverki pa tudi imajo težave s prodajo svojih proizvodov.

Probleme je najtežje reševati takrat, ko se pojavijo čez noč in nanje nismo pripravljene. Višek delavcev na tozdu Gradnje bodo v letošnji zimi reševali sproti. Če bo s 1. 1. 1990 TIP Otiški vrh začela normalno poslovati, bo zaposlila nekaj delavcev iz tozda Gradnje, 8 ljudi bodo poskusili zaposliti pri DO Merx, nekaj delavcev pa v Rudniku Mežica, kjer bi jih zaposlil do konca meseca marca.

Delavci, ki upravljajo težke stroje za pluzenje, bodo v pripravljenosti, če bo zapadel sneg, sicer pa jih bodo poskusili zaposliti v naših gozdarskih tozdih.

Probleme prezaposlenosti bomo morali reševati znotraj podjetja. Nekateri tozdi gozdarstva še vedno izvajajo gradbena dela z lastnimi gradbenimi skupinami, ob tem pa prihaja do podvajanja kapacitet. Imamo lastne neizkoriščene kapacitete in dopuščamo, da razna strojna dela opravljajo za nas privatniki, ki pa del ne opravijo ceneje, včasih celo dražje, ko izsilijo krajše plačilne roke.

Odgovorni delavci na TOZD Gradnje se zavedajo, da je le malo možnosti, da bi se njihovi delavci, tako kot v preteklih letih, zaposlili pozimi v lesni industriji. Rešitev vidijo v tem, da prevzamejo zares vsa dela s področja investicij in investicijskega vzdrževanja, po dogovoru pa tudi dela rednega vzdrževanja. V bodoče bi bilo tudi razmisлити, da v glavni gradbeni sezoni ne bi zaposlovali sezonske delavce.

Probleme bi morda reševali s prerazporeditvami delavcev znotraj gozdarstva.

Ida ROBNIK

RAZPIS DEL IN NALOG V DO GOZDNO GOSPODARSTVO SLOVENJ GRADEC

I. Delavski svet delovne organizacije GG Slovenj Gradec, r. o., razpisuje ob ustanovitvi naslednja prosta dela in naloge:

1. direktorja delovne organizacije
2. namestnika direktorja delovne organizacije

POGOJI:

ad 1) — visokošolska izobrazba gozdarske usmeritve in najmanj 5 let delovnih izkušenj na vodilnih delih v gozdarstvu
ad 2) — visokošolska izobrazba gozdarske usmeritve — najmanj 5 let delovnih izkušenj

II. Delavski sveti TOZD Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec so rzapisali naslednja prosta dela in naloge:

1. direktorja TOZD gozdarstvo Mislinja, r. o.

POGOJI:

— visokošolska izobrazba gozdarske usmeritve
— 5 let delovnih izkušenj

- 1.1 vodenje gojenja gozdov (namestnika direktorja TOZD)

POGOJI:

— visokošolska izobrazba gozdarske usmeritve
— 2 leti delovnih izkušenj

2. direktorja TOZD gozdarstvo Črna na Koroškem, r. o.

POGOJI:

— visokošolska izobrazba gozdarske, lesarske ali druge ustrezne tehnične usmeritve oz. visokošolska izobrazba ekonomske ali družboslovne usmeritve
— najmanj 5 let delovnih izkušenj

- 3.1 vodenje pridobivanja lesa (namestnik direktorja TOZD)

POGOJI:

— visokošolska izobrazba gozdarske usmeritve
— 2 leti delovnih izkušenj

- 3.2. vodenje gojenja gozdov

POGOJI:

— visokošolska izobrazba gozdarske usmeritve
— 2 leti delovnih izkušenj

4. direktorja TOZD gozdarstvo Radlje, r. o.

POGOJI:

— visoka ali višje šolska izobrazba gozdarske smeri
— najmanj 5 let delovnih izkušenj

5. direktorja TOZD Centralnega lesnega skladišča Otiški vrh, r. o.

POGOJI:

— visokošolska izobrazba gozdarske, lesarske ali ekonomske usmeritve
— najmanj 5 let delovnih izkušenj

5. 1 vodenje proizvodnje (namestnik direktorja)

POGOJI:

— višje šolska izobrazba gozdarske usmeritve
— 2 leti delovnih izkušenj

6. direktorja TOZD Transport in servisi Pameče, r. o.

POGOJI:

— visoka ali višješolska izobrazba tehniške ali družboslovne usmeritve
— 5 let delovnih izkušenj

7. direktorja TOZD Gradnje, r. o.

POGOJI:

— visoka ali višješolska izobrazba gozdarske ali gradbene usmeritve
— najmanj 5 let delovnih izkušenj

- 7.1 vodenje gradbene operative (namestnik direktorja)

POGOJI:

— visoka ali višješolska izobrazba gozdarske ali gradbene usmeritve
— 2 leti delovnih izkušenj

8. direktorja TOK gozdarstvo Slovenj Gradec, r. o.

POGOJI:

— visokošolska izobrazba gozdarske, lesarske ali ekonomske usmeritve
— 5 let delovnih izkušenj

9. direktorja TOK gozdarstvo Ravne, r. o.

POGOJI:

— visokošolska izobrazba gozdarske usmeritve
— 5 let delovnih izkušenj

Kandidat mora imeti ustrezne organizacijske sposobnosti, poznati mora kmečko problematiko in imeti smisel za sodelovanje z ljudmi.

10. direktorja TOK gozdarstvo Dravograd, r. o.

POGOJI:

— visokošolska izobrazba gozdarske usmeritve
— najmanj 5 let delovnih izkušenj

Kandidat mora imeti ustrezne organizacijske sposobnosti, poznati mora kmečko problematiko in imeti smisel za sodelovanje z ljudmi.

11. direktorja TOK Gozdarstvo Radlje, r. o.

POGOJI:

— visokošolska izobrazba gozdarske usmeritve
— najmanj 5 let delovnih izkušenj

Kandidat mora imeti ustrezne organizacijske sposobnosti, poznati mora kmečko problematiko in imeti smisel za sodelovanje z ljudmi.

III. Delavski svet delovne skupnosti skupnih služb Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec razpisuje naslednja prosta dela in naloge delavcev s posebnimi pooblastili in odgovornostmi:

1. vodje ekonomsko finančnega sektorja

2. vodje sektorja komercialne

3. vodje kadrovske splošnega sektorja (vodja delovne skupnosti)

POGOJI:

pod tč. 1: — visokošolska izobrazba gozdarske, lesarske ali ekonomske usmeritve
— 5 let delovnih izkušenj

pod tč. 2: — visokošolska izobrazba gozdarske, lesarske ali ekonomske usmeritve
— 5 let delovnih izkušenj

pod tč. 3: — visokošolska izobrazba družboslovne, gozdarske, lesarske ali ekonomske usmeritve
— 5 let delovnih izkušenj

IV. Delavski svet DSSS GG Slovenj Gradec razpisuje še naslednja prosta dela in naloge pod reelekcijo: v tehničnem sektorju s taksacijo:

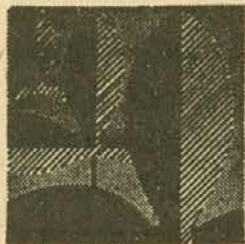
1. vodenje urejanja gozdov

2. vodenje projektiranja in investicij

3. vodenje gojenja gozdov

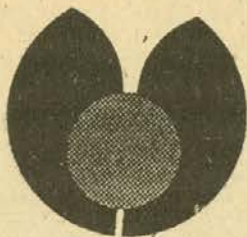
4. vodenje pridobivanja gozdov

5. vodenje varstva pri delu

**KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC**

**KOROŠKA ZADRUŽNA
HRANILNO KREDITNA
SLUŽBA, n. sub. o
SLOVENJ GRADEC**

PRILOGA ZA KMETIJSTVO izhaja mesečno. Prilogo izdaja KKZ Slovenj Gradec in KZ HKS Slovenj Gradec in je sestavni del Viharnika.

Ureja uredniški odbor. Glavna urednika Rok Gorenšek in Jože Krevh.

Naslov: KKZ Slovenj Gradec, Celjska cesta 7, Uredništvo priloge za kmetijstvo, telefon 842-341.

Tisk: ČGP Večer Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1990.

PRILOGA ZA KMETIJSTVO

LETO VIII — STEVILKA 1

JANUAR 1990

POŠTINA PLAČANA

ZA NOVO LETO

Ko bo izšla številka priloge VIHARNIKA, za katero pišem ta članek, bomo že v letu 1990. Pozabili bomo že na novoletne praznike, na prešernost in veselje ob praznikih. Delovni dnevi nas bodo znova postavili na realna tla, začutili bomo, da življenje ni samo praznik.

Naredili bomo obračun za leto 1989. Rečemo lahko, da smo bili priča političnih spopadov med posameznimi republikami, še zlasti pa med SR Srbijo in SR Slovenijo. Ta trenja so doobra ohromila gospodarsko stanje države, močno pa nam je upadel tudi ugled v svetu, kjer smo vrsto let predstavljali napredno in demokratično družbo.

Tudi za našo KKZ leto 1989 ni bilo zadovoljivo. Zmanjšal se je odkup živine in prodaja mesa, nižji je bil obseg prodaje ter bremena zalog naših trgovin, visoka je bila zadolženost naših temeljnih organizacij. Splošne značilnosti kmetijske proizvodnje so torej povzročile denarno izčrpanost, nizko akumulativnost, odvisnost od tujih virov in zmanjšanje materialnih vlaganj v osnovna sredstva.

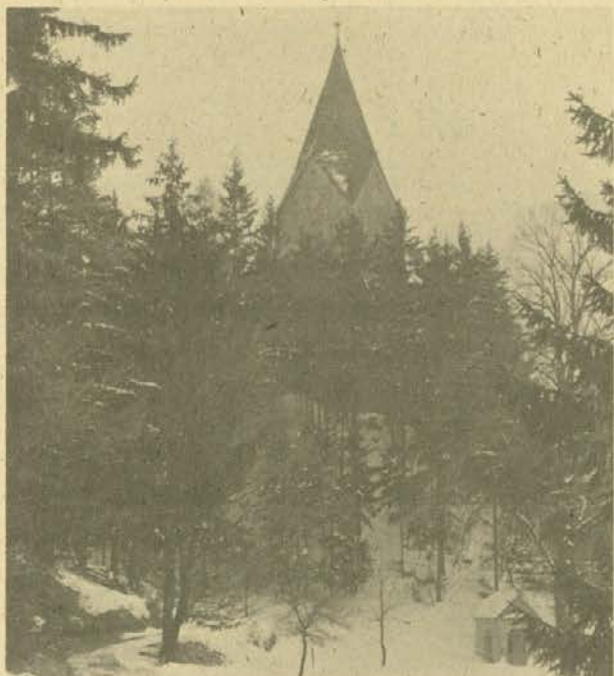
V tem letu bomo v praksi uresničevali koncepcijo ekonomske politike za leto 1990, ki jo je sprejela Zvezna skupščina. Ta program bi naj dokončno ponudil model za zmanjšanje inflacije in ozdravil gospodarski in finančni sistem.

Izvedli in opravili bomo tudi svobodne in demokratične volitve po novem volilnem konceptu, ki so ga izoblikovala napredna politična gledanja v Sloveniji.

Zadragam bodo dane vse zakonske možnosti, da se novo organizirajo. Prenova Koroške kmetijske zadruge bo zahtevna naloga. Obliko bo potrebno iskati premišljeno in ne zaletavo. Ugotoviti ji treba, kaj je bilo do sedaj dobro in kaj ob novi zakonodaji kaže spremeniti. Zadruga mora biti v bodoče samostojna, samoupravna, prostovoljna in ekonomska organizacija združnikov, v kateri se združuje delo in sredstva za uresničevanje skupnih interesov z namenom doseganja dobička oziroma zadovoljevanje drugih potreb združnikov.

Pred nami je torej razgibano leto. Naloge bodo povzročile mnogo medsebojnih napetosti in konfliktov. Zato bo potreben razum in včasih strpnost, seveda pa tudi več reda in discipline pri delu, kar bo prispevalo k našemu poslovnemu rezultatu in boljšemu kosu kruha v letu 1990.

Jože Krevh

**KOROŠKA KMETIJSKA
ZADRUGA
SLOVENJ GRADEC**

VOŠČI

**srečno novo
leto 1990**

**VSEM ČLANOM-KMETOM,
DELAVCEM IN UPOKOJENCEM
IN JIM ŽELI VELIKO USPEHOV
PRI DELU IN SREČE,
ZADOVOLJSTVA TER ZDRAVJA.**

Pomen kolobarjenja in gnojenja na kmetiji

Zaradi nesorazmerja cen kmetijskih pridelkov in materiala, ki ga porablja kmetijstvo ter majhne posesti, so kmetije pri nas še bolj prisiljene, da čim bolj intenzivirajo pridelavo in prirajo. Veliki pridelki, ki jih želimo in moramo dosežati, pa zahtevajo poleg kvalitetnega semena in kvalitetne obdelave tal tudi ustrezen kolobar in primerne količine gnojil tako organskih (hlevski gnoj, gnojevka, ...) kot mineralnih.

V tem sestavku bom skušala opisati nekaj smernic za sestavo kolobarja na kmetijah.

Th. Roemer navaja, da je kolobar oz. vrstneje poljščin na določeni površini osnovni pogoj za uspešno ali neuspešno gospodarjenje. Pravi, da so največje rezerve v kmetijstvu ravno v ureditvi ustreznih kolobarjev, iz tega se vleče rdeča nit. Čim bolj se spreminja struktura prebivalstva, toliko bolj nujne so spremembe v kmetijstvu. Kolikor dražja je delovna sila,

toliko večja je potreba po mehanizaciji in poenostavitvi proizvodnje. V zvezi s tem pa se pojavlja več rastlinskih bolezni in škodljivcev ter posledice enostranske uporabe kemijskih preparatov, ki se uporabljajo v razne namene. Če upoštevamo vse to, vidimo, da je potrebno posvetiti kolobarju vedno več pozornosti.

Različnost tal in rodovitnost le teh lahko izkoristimo le s primernimi poljščinami v kolobarju. Pravi nosilci kolobarja so tiste rastline, ki imajo majhne zahteve do predhodne rastline, same pa so dobre predhodnice (npr. krompir, lupine, bob, ogrščica in tudi koruza), v nasprotju z rastlinami, ki zahtevajo dobre predpoveške, same pa so slabe predhodnice (npr. pšenica, ječmen, ...).

Posebno pozornost moramo posvetiti pri sestavljanju kolobarja strpljivosti rastlin. Razlikujemo rastline, ki se dobro, in tiste, ki se slabo prenašajo:

strpljivost nekaterih poljščin				
dobra	različna	majhna	nestrpljiva	potreben premor med setvijo
rž	krompir	ječmen	oves	5 let
koruza	nizki fižol	pšenica	ogrščica	3 leta
bob	lupine		pesa	5 let
soja			črna detelja	6 let
proso			lucerna	5 let
konoplja			kapusnice	4 leta
tobak			grah	4 leta
			lan	6 let

Pridelek je na splošno toliko večji, čim daljša je časovna razlika med isto poljščino na isti njivi. Čim slabše se neka rastlina prenaša, toliko daljši morajo biti časovni presledki v kolobarju. Zaradi tega je tudi odstotek zasedenih

površin omejen. Če tega ne upoštevamo, nastopi tako imenovana utrujenost tal. Taki primeri nastopajo pri poenostavljenem kolobarjenju zaradi toksinov v tleh, zaradi enostranske izrabe vode, hranil, zaradi razmnožitve

škodljivcev in bolezni ter zapleveljenosti. Za različne poljščine so značilni določeni pleveli ali plevelne skupine ter bolezni oziroma škodljivci. Nožne bolezni pšenice preprečujemo tako, da pšenica ne sledi pšenici ali ječmenu. Proti krompirjevim nematodam se zaščitimo tako, da sadimo krompir za krompirjem najmanj po 3-letnem premoru, peso pa po 4 letih. Utrujenost tal se pojavi tem hitreje, čim lažja so tla in čim bolj suha je klima.

V kolobarju moramo paziti tudi na tiste poljščine, ki se med seboj ne prenašajo, to so:

- a) sladkorna pesa in ogrščica, zelje (zaradi nematod)
- b) grah in črna detelja
- c) lan in grah (zaradi škodljivcev)
- č) krompir in mak
- d) ogrščica in zelje
- f) ječmen in pšenica (nožne bolezni)

Dokler v kmetijstvu niso bila poznana mineralna gnojila, je imelo kolobarjenje še veliko večji pomen zaradi izravnavanja količine hranil v tleh. Vrstila se je izmenjava med rastlinami, ki dobavljajo zemlji dušik (predvsem detelje), in tistimi, ki ga koristijo; med rastlinami, ki zahtevajo več K in drugimi, ki imajo po njem manjše zahteve. Z uporabo mineralnih gnojil pestrost kolobarja v tem smislu ni več potrebna.

Zelo pomembna je skrb za vzdrževanje določene količine humusa v tleh. Kmetovalec mora skrbeti za izravnavanje med rastlinami, ki nivo humusa znižujejo (okopavine: koruza, krompir, pesa, ...) in tistimi, ki količino humusa v tleh povečujejo (žita, travnodeteljne mešanice, travniki, ...).

H kolobarjenju na kmetiji nas sili že sama potreba po različnih vrstah krme. Vsak kmetovalec pa želi riziko pridelka in prodaje porazdeliti na več objektov.

Skrbeti moramo za to, da bo kolobar tako sestavljen, da so tla praktično brez presledka vedno pokrita z rastjem.

(se nadaljuje)
Ravnjak Bernarda

POSVET NA BLEDU

Na Bledu je bil 23. in 24. novembra četrtri tradicionalni posvet kmetijske pospeševalne službe na temo »Kmetijstvo in okolje«. Posvet, katerega namen je bil medsebojno srečanje pospeševalcev in kmetijskih strokovnjakov, je organiziral Republiški center za pospeševanje kmetijstva in je tudi pripravil gradivo, da smo navzoči lažje spremljali predstavljene referate in koreferate.

Strokovni posvet je bil razdeljen v tri tematske sklope:

1. sredstva za povečanje rodovitnosti tal in okolje
2. velike koncentracije domačih živali in okolje
3. kemična sredstva za varstvo rastlin in okolje

Naslovna tema in posamezni referati so bili zanimivi, preudarno izbrani. Teme so aktualne za vse, še posebej za pospeševalce, ki se pri svojem delu srečujemo s problemi, ki so povezani tudi z zdravjem ljudi, rastlin in živali. Mislim, da lahko s svojimi odločitvami vplivamo na pravilno uporabo fitofarmaceutskih sredstev, gnojevke, mineralnih gnojil itd., tako da bodo pridelovalci čimmanj priza-

deli okolje in pridelali zdravo hrano.

V razpravi je bilo govora tudi o novi organiziranosti pospeševalne službe. Ervin Kuhar (Rep. komite za posp. kmet.) je predstavil predlog za novo organiziranost in poudaril, da bo naslednje leto prehodno obdobje. Pospeševalci smo se tako seznanili, kaj bo z nami v novi organiziranosti, kaj bomo delali in kdo nas bo plačeval. Prejeli smo tudi program dopolnilnega izobraževanja kmetijskih strokovnjakov za leto 1990, saj večje zahteve tržišča in razvoj novih tehnologij zahteva tudi redno izpopolnjevanje znanja pospeševalcev in kmetov.

Osebnost sem s posvetom zadovoljna, čeprav bi lahko bilo več konkretnih rešitev in referatov neposredno iz prakse. Mislim tudi, da je bil program preveč natrpan za dvodnevni posvet, saj je zmanjkovalo časa za diskusijo in izmenjavo mnenj.

Takšna in podobna srečanja pospeševalcev so potrebna, primerna oblika dodatnega izobraževanja in menim, da bi se naj jih udeležili vsi pospeševalci in ne le predstavniki.

Zdenka Gostenčnik

SILVESTER

*V kožuh zavil, z rdečim nosom
se bliža spet Silvester,
najlepša noč v letu vsem.
A za nekoga bo nesrečen.*

*Pričakovanje!
Naročja polna so daril,
Svetle kozarci se in vino,
saj bliža se ura že voščila.
A za nekoga ni veselo.*

*Je polnoč minila v soju sveč,
v objemih tesnih, poljubih vročih.
Se Novo leto je rodilo,
a za nekoga že umrlo.*

SNEG

*Pogled skozi okno
nežne snežinke objame.
Padajo, padajo tiho,
na te širne poljane.*

*Ni za zdržati v izbi.
Korak kar sam sili na plan,
skrivnostne sledove zapuščča,
tja daleč čez belo ravan.*

Florentyna

PRILASNIKOVA IZPOVED

Na Strojni se ljudje trudijo in vztrajajo na tamkajšnjih strminah, pri pristojnih pa namesto pohvale žanjejo nerazumevanje.

Visoko gori na strojanskih strminah, nad 1000 m visoko, živi in gospodarji priden, pošten kmet in gozdni delavec Florijan Prilasnik, pd. Mavrel. Z ženo Tilko, ki mu je rodila troje otrok in podpira tri vogale pri hiši, imata v teh odročnih strminah 36 ha veliko posestvo. Prebivata v novi hiši, ki sta jo s pridnostjo, trudom in odrekanjem zgradila. Zgradila sta tudi nov hlev, v katerem redita 30 prašičev in 10 glav govedi. Od otrok je ena hčerka zaposlena v industrijski šoli na Ravnah, druga obiskuje ekonomsko šolo, sin pa je pri vojaki. Florijan Prilasnik je letošnjo pomlad dopolnil 40 let, 20 let pa je že zaposlen kot gozdni delavec pri kmetijski zadrugi Prevalje. Vsa leta je bil vesten in priden delavec, ki je večš vseh gozdnih del in opravil. Bil je sekač, spravljal je les, ga nakladal. Prišla je bolezen, pojavile so se težave s hrbtnico, in moral je oditi iz gozda. Sedaj je zaposlen kot delovodnja na žagi in zabojarni v Kotljah.

Vsak dan redno in točno prihaja na delo in pri tem opravi 40 km poti. Dokler je kopno, še gre, ker se pelje s svojim avtomobilom do Prevalj, od tam pa z avtobusom v Kotle. Hudo pa je pozimi, ko so ceste zasnežene in kadar niso preorane. Tedaj mora peš na Prevalje, 10 km daleč in nato z avtobusom naprej. Zgodilo pa se je že, da je moral opraviti vseh 40 km peš. Saj bi ostal doma, pravi Prilasnik, pa tedaj nikakor ne bi mogel plačevati prispevkov za zavarovanje, tako da je prisiljen hoditi na delo.

Pravi »Rad hodim na delo. Ni mi težko hoditi peš. Boli pa me nekaj čisto drugega. Boli me nerazumevanje pristojnih organov za moje težave. Da bi lahko pridelal več krme, sem sklenil izkrčiti kakih 4 ha gozda, ki je na taki legi, da bi bila mogoča tudi strojna obdelava. Pogozdil pa bi nekaj zelo strmih in za strojno obdelavo neprimeren in sploh težavnih površin.

Vložil sem prošnjo, da bi dobil dovoljenje za krčitev. Res je prišla komisija, kar dvakrat je prišla. Toda zagovarjala je le svoje interese, bolj rečeno interese gozda in gozdarjev.

Za moje, oziroma težave moje kmetije pa ni imela posluha. Dovoljenja za krčitev nisem dobil. Še več, ko sem jim rekel, kako bom potem redil živino v tako velikem hlevu, so se mi smejali in celo zbadali češ, zakaj da sem gradil tako velik hlev tukaj na Strojni, sem si sam kriv. Še več, posmehljivo so mi svetovali, da naj posekam sadovnjak in tam naredim njivo. Ne vem, če so ti ljudje pri pravi pameti. Ali res ne morejo ali nočejo razumeti, kaj za kmeta tako visoko pomeni sadje. Kaj pomeni zanj poleti in pozimi mošt, ki se ga tudi oni ne branjajo.

Težko mi je bilo in mi je čedalje huje pri srcu, ko vidim to nerazumevanje za kmeta in njegove potrebe. Ženo je njihov posmeh in nasveti, ki so jih nama dajali, tako prizadel in užalil, da je na glas jokala. Ali ni žalostno? Namesto, da bi človeka pohvalili, ker se trudi in dela tam, odkoder drugi bežijo, imajo pristojni takšen odnos, in to sedaj, ko toliko beremo in poslušamo o pomoči kmetijstvu.

Mavrel se čisto upravičeno jezi in žalosti. Trideset prašičev in 10 glav govedi tam na Strojni ni kar tako. Če bi vsi bili tako pridni in se tako trudili, bi najbrž imeli pri nas Ameriko!

Prav bi najbrž tudi bilo, če bi v bodoče v takšne komisije poleg uradnikov in strokovnjakov, ki vidijo in zastopajo le stroko in svoj

Mavrelova družina

interes, imenovali tudi nekaj občanov, ki bi imeli posluš tudi za kmeta in njegove težave.
Rok GORENŠEK

NEKAJ O DELU AKTIVA KMEČKIH ŽENA PREVALJE V LETU 1989

Delo Aktiva kmečkih žena je v letu 1989 potekalo po programu, ki smo si ga zastavile v začetku leta.

Tako smo v mesecu februarju izvedle dve predavanji in sicer na temo: Zelenjavni vrt in Prehrana plemenskih svinj in vzreja pujskov.

Udeležba na predavanjih je bila kar solidna. (34 kmečkih žena)

V aprilu je v Črni potekal enodnevni seminar o predelavi manjših količin mleka za domačo porabo. Tečaja se je udeležilo 14 kmečkih žena in deklet, ki ga je izvedla srednja mlkarska šola iz Kranja.

Kmečke jedi smo v letu 1989 prodajale:
— na Odprtih vratih v Slovenj Gradcu (16. in 17. junija)

— na Kmetijsko živilskem sejmu v Gornji Radgoni (21. 8. 1989)

— na Jesenskih srečanjih na Prevaljah (20., 22., 23. 9. 1989)

— na Turističnem tednu v Črni (12. 8. 1989)

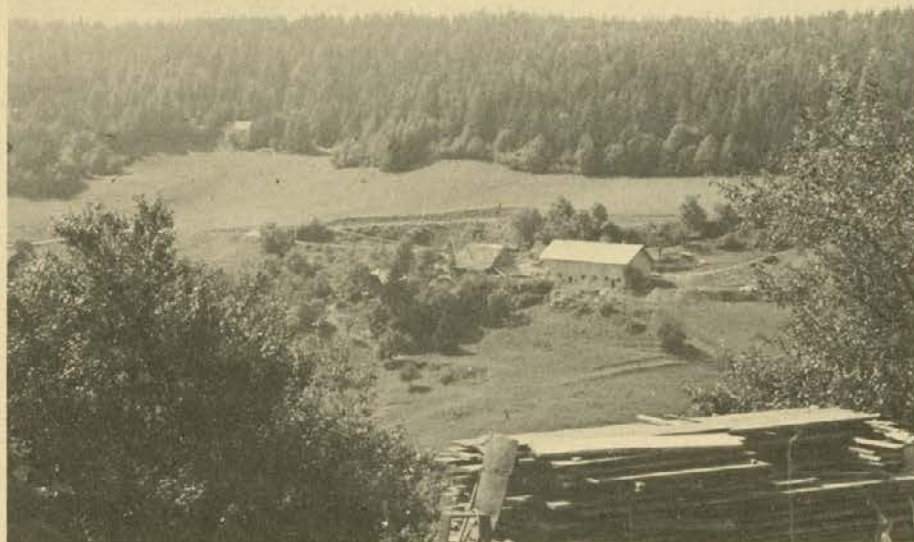
— na Bovšjem sejmu v Prevaljah

Dne 9. in 10. 11. 1989 je potekal v Črni seminar o pristopu k usmerjanju razvoja podeželja. Kmečke žene iz Črne so ob tej priliki za demonstracijo pripravile domače specialitete (kruh, krofe, zavitek).

Na povabilo KS Prevalje smo v času jesenskih srečanj na Prevaljah organizirale enodnevno razstavo kmečkih jedi. Razstava je bila v Družbenem domu na Prevaljah. Vse kmetice, ki so pri razstavi sodelovale, si zaslužijo posebno pohvalo in priznanje, saj je razstava zelo uspela in mislim, da je ta uspeh močna vzpodbuda za nadaljnje delo na tem področju.

Tečaja ročnih del zaradi premajhnega števila prijavljenih nismo izvedli.

Kot vsako leto doslej, smo tudi letos organizirali strokovno ekskurzijo. Dne 25. 9. smo bile na Rogli, kjer smo imele piknik. Ogledale smo si tudi turistično vas Skomarje nad Zre-
(Nadaljevanje na 4. strani)

Nova hiša in nov hlev, lepo urejena Mavrelova domačija na Strojni

Pestra ponudba kakovostnega blaga — Foto: F. Javornik

**Sodobna oprema — korak bližje v Evropo '92
— Foto: F. Javornik**

(Nadaljevanje s 3. strani)

čami. Izleta se je udeležilo 47 kmečkih žena in deklet.

Vse aktivnosti aktiva so povezane z velikimi finančnimi sredstvi. V letu 1989 smo poslali prošnje za finančna sredstva za delo aktiva na naslednje naslove:

1. SIS za pospeševanje kmetijstva Občine Ravne, ki nam je odobril 13.000.000 din.
2. Zvezi hranilno-kreditnih služb Ljubljana, ki nam je prošnja za pomoč zavrnila.

Ob koncu leta ugotovljamo, da smo plan dela za leto 1989 skoraj v celoti realizirale. Upamo, da bo naše delo v letu 1990 tudi tako uspešno, kar je precej odvisno od interesa kmetič in od njihove pripravljenosti za sodelovanje.

Mentor Aktiva kmečkih žena
Malči CEKLIN

DISKONT V OTIŠKEM VRHU

V soboto, dne 16. 12. 1989 smo prisostvovali svečani otvoritvi nove diskontne prodajalne v Otiškem vrhu, v okviru KKZ TOZD MESNINA Otiški vrh.

Izgradnja objekta, ki predstavlja nadaljnji razvoj TOZD MESNINA, ima v času okrnjenih investicijskih vlaganj toliko večji pomen za celotno koroško regijo.

Z novo prodajalno se želi posodobiti način prodaje mesa potrošnikom, ki so v klavnici nabavljali blago v večjih količinah in to prodajo prenesti v prostore, opremljene s sodobno tehniko za hlajenje in tehtanje mesa ter tudi sodoben način izračuna končne vrednosti kupljenega blaga.

Seveda pa v prodajalni ne bo na voljo samo sveže meso, ampak bodo na voljo mesni izdelki, mesne in zelenjavne konzerve, delikatesni in zmrznjeni proizvodi, mlevski izdelki, testenine, keksi, kava, začimbe in vse vrste pijač.

Da je diskont zgrajen in dan v uporabo, gre seveda zahvala velikemu številu ljudi, ki so imeli razumevanje in pomagali pri snovanju in realizaciji investicije, zlasti gospodarskim organizacijam, ki so združevale sredstva ter podpori družbenopolitične skupnosti občine Dravograd, izvajalcu del KOGRAD TOZD Gradbena operativa Slovenj Gradec in seveda strokovnim delavcem TOZD MESNINA.

Za diskontno prodajo je značilno, da je blago cenejše. Če je temu primerna tudi raznovrstnost in kvaliteta izdelkov, hitra in solidna postrežba ter prijaznost trgovskega osebja, je za potrošnika nakup v diskontu v Otiškem vrhu vabljiv.

Jože Krevh

Zunanja podoba diskonta — Foto: Ferdo Javornik

PREGOVORI IN REKI

Naš dopisnik Jože KRAJNC je za vas izbral nekaj zanimivih pregovorov in rekov:

Dober nauk do smrti ne škodi!

Vsaka glava ima svojo misel.

Z golo in prazno roko se kače ne lovijo.

Dobro jutro žganje — zbogom pamet.

Ako ti mene s kamnom, ne bom jaz tebe s kruhom.

Dolgo govorjenje — malo prida.

Župniku in županu se ni dobro zameriti.

Ni vsak možak, ki nosi brke in hlače.

Kadar grmi, rado tudi pada.

Z oslom debatirati in z bikom se bosti, se ne spleča.

Prazna glava, pa puhla repa pri hiši, pa v uh me piši.

V ekonomsko finančnem sektorju:

6. vodenje računovodskega oddelka
7. vodenje planskega oddelka
8. vodenje finančnega oddelka
9. vodenje organiziranja in AOP

V kadrovsko splošnem sektorju:

10. vodenje kadrovanja in izobraževanja
11. vodenje pravnih zadev

V sektorju komerciale:

12. vodenje prodaje

POGOJI:

- pod tč. 1: — visoka šola gozdarske usmeritve
— 3 leta delovnih izkušenj
- pod tč. 2: — visoka šola gozdarske usmeritve
— 3 leta delovnih izkušenj
- pod tč. 3: — visoka šola gozdarske usmeritve
— 3 leta delovnih izkušenj
- pod tč. 4: — visoka šola gozdarske usmeritve
— 3 leta delovnih izkušenj
- pod tč. 5: — visoka šola gozdarske usmeritve
— 3 leta delovnih izkušenj
- pod tč. 6: — visoka ekonomska šola, smer ekonomist, računovodske ali poslovne finance
— 3 leta delovnih izkušenj
- pod tč. 7: — visoka šola gozdarstva ali ekonomske usmeritve
— 2 leti delovnih izkušenj
- od tč. 8: — visokošolska izobrazba ekonomske usmeritve
— 2 leti delovnih izkušenj

pod tč. 9: — visokošolska izobrazba tehniške ali ekonomske usmeritve

— 2 leti delovnih izkušenj

pod tč. 10: — visokošolska izobrazba družboslovne, gozdarske ali lesarske usmeritve

— 3 leta delovnih izkušenj

pod tč. 11: — visokošolska izobrazba družboslovne usmeritve

— 3 leta delovnih izkušenj

pod tč. 12: — višješolska izobrazba ekonomske usmeritve

— 1 leto delovnih izkušenj

Vsi kandidati od tč. I. do IV. morajo poleg navedenih izpolnjevati še splošne in zakonske pogoje.

V razpisu pod tč. II/1, 2, 3, 5, 6, 7, 8, 9, 10 in 11 je lahko za direktorja imenovan tudi delavec, ki nima zahtevane šolske izobrazbe, ima pa najmanj srednješolsko izobrazbo in z delom pridobljeno delovno zmožnost za razpisana dela in naloge, ugotovljeno po predpisanem postopku.

Mandatna doba za vsa razpisana dela in naloge traja 4 leta.

Rok za prijavo na razpis je za vsa dela in naloge 8 dni od dneva objave v tem glasilu. Prijave je treba poslati na naslov oz. sedež DO, TOZD, TOK oz. DSSS, kamor se želijo kandidati prijaviti s pripisom »za razpisno komisijo«.

Kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni v 30 dneh po preteku roka za prijavo na razpis.

Kadrovsko splošni sektor

Naši jubilariti

Meseca januarja praznujejo

10 LET DELOVNE DOBE

1. Marija HERMAN-PLANINŠEK, Gozdarstvo Radlje
2. Betka PEČOVNIK, Gozdarstvo Radlje
3. Jože HAJNŽE, CLS Otiški vrh
4. Srečko LANGBAUER, TOK Dravograd
5. Marina ŠTUSAJ, Nova oprema
6. Miran KONEČNIK, Nova oprema
7. Ivan ŠTIFTER, TIP Otiški vrh

20 LET DELOVNE DOBE

1. Janez PRAPROTNIK, DSSS Gozdno gospodarstvo
2. Jožica FLIS, Nova oprema
3. Zinka ČUDEN, TSP Radlje—Podvelka
4. Marija ŠRIMPF, DSSP Lesna

30 LET DELOVNE DOBE

1. Marija PODOJSTERŠEK, TP Prevalje

V letu 1989 so imeli svoje jubileje še naslednji delavci iz TOZD Gozdarstva Črna:

10 LET DELOVNE DOBE

1. Janez KOMPREG

20 LET DELOVNE DOBE

1. Andrej OBRETAN
2. Jože ŠTIFTER ml.

30 LET DELOVNE DOBE

1. Albin KAKER
2. Franc KOVŠE
3. Milan PUC

Foto: Matevž Čarf

ANZLNOVA MAMA JE DOPOLNILA 90 LET

Frančiška Jenišek, Anzlnova mama, iz Šmiklavža je praznovala 90. rojstni dan. Rodila se je 19. novembra 1899 na Aničevi kmetiji v Golavabuki. V mladih letih ni poznala razvedrila, kajti vedno jo je spremljalo težko kmečko delo, katerega je z veseljem opravljala tako dolgo, dokler so ji dopuščale moči. Leta 1934 se je poročila na Anzlnovo kmetijo v Šmiklavž, kjer sta z možem dolga leta pridno gospodarila, potem pa, ko ji je umrl mož, je breme gospodarjenja prevzela na svoje rame. V zakonu so se ji rodili trije otroci: sinova Franc in Ivan ter hčerka Mimika.

Sedaj v pozni jeseni življenja je kljub delu, ki ga je vse življenje morala opravljati, dokaj čila in pri močeh, najbolj vesela pa je, da ima izredno dober spomin. Kot sama pravi, da so ji najbolj v živem spominu ostali težki časi NOB, ko je kot zavedna Slovenka aktivno pomagala partizanom, zlasti takrat, kadar je bilo treba partizane varno spraviti na Graško goro ali na Pohorje.

Kljub temu, da si je letos zlomila nogo in je bolj privezana na bolniško posteljo, je nad vse vesela, ko za njo lepo skrbi hčerka Mimika, najbolj pa je vesela vnukov, ki jo redno obiskujejo, ona pa jim pripoveduje doživetja iz svojih dolgih težkih let.

K visokemu jubileju želimo Anzlnovi mami še vrsto let zdravja!

F. Jurač

UTRINEK IZ ŽIVLJENJA RAMŠAKOVIH

Ker je lani Ivan RAMŠAK praznoval šestdesetletnico in je že nekaj let upokojenec LESNE, sem sklenil, da na kratko predstavim delček njegovega družinskega življenja.

Ivan se je rodil leta 1929 na Golavabuki pri Tomaški vasi, v osemčlanski mežnarski družini. V tem kraju je odrasčal v fanta in si je osemnajstleten poiskal zaposlitev v kamnolomu na Legnu, kjer je vztrajal do leta 1956. Potem pa so ga zvalili pohorski gozdovi v kraj Sv. Primoža, kjer se je pridružil gozdnim delavcem in pri njih vztrajal vse do upokojitve.

»Kako in kje si spoznal ženo?«

»Kot samski sem večkrat zahajal na okrepcilo v planinski dom na Primožu in tam se je sukala kot upravnica in strežajka brhka Hrenova Ančka. Kar kmalu sem spoznal, da se je motovila najraje tam okoli, kjer sem posedal ter je streljala z zapeljivimi pogledi vse dotle, da me je osvojila.« »Pa se kesaš, da si jo vzel?« »Malo že, ker je včasih huda.« Tedaj pa se nagajivo nasrši žena Ančka: »Pa saj si prej vedel, da jemlješ Hrenovo hčer in kakor veš, je hren še posebno hud.« Se še jezi na moža, da ga že 37 let dobro hrani, pa se nič ne zredi.

In tako sva se še midva zapletla v pogovor, med katerim mi je povedala, da izhaja po očetu iz številne družine, dveh ducatov otrok, pa vendar kruha nikoli nismo stradali. Prav toliko jih je bilo tudi pri sosedu, torej pri dveh kmetih za eno srednjo hribovsko šolo. V šolo pa je bilo treba hoditi kar dve uri dol do Primoža, gor nazaj pa še precej več, posebno v zimskem času. Povedala mi je tudi, da je ves čas partizanstva na Pohorju opravljala kurirske posle in kar velikokrat je gazila visok sneg, in čestokrat ji je trda predla, da jo niso ujeli Nemci.

»Kdaj vam je bilo najhuje v življenju?«

»Takrat, ko so mi v taborišču Dachau sežgali brata, ki je zapustil doma sedem majhnih otrok. To so grenki spomini.«

Pred dvema desetletjema sta se preselila na levi breg Drave, kjer so si uredili prijetno domovanje in sedaj za hobi kmetujeta v malem skupaj s sinom Petrom.

»Pa kaj bi si še želeli?«

»Da bi bil mir v svetu in dovolj živeža.«

Jaz pa pristavljam željo, da bi oba zdrava in čila dočakala zlato poroko.

Ludvik MORI

Anica in Ivan ob jubileju

Glasilo VIHARNIK izdaja organizacija združenega dela Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, r. o.
Ureja uredniški odbor: Ida ROBNIK, Andrej SERTEL, Hedvika JANSE, Vida VRHNJAK, Danilo RANC, Gorazd MLINŠEK.
Glavni urednik: Andrej SERTEL, odgovorna urednica: Ida ROBNIK, lektorica: Majda KLEMENŠEK, tehnični urednik: Bruno ŽNIDERŠIČ.
Naklada: 5600 izvodov.
Tisk: GZP MARIBORSKI TISK Maribor, Tržaška cesta 14, 62000 Maribor, 1990.

FELIKS SAMOROK

Ko sem bil še majhen poba sem opazoval nasprotno ležeče pobočje Brañika, ki je bilo posejano s številnimi večjimi in manjšimi kmetijami. Na hribčku, sredi listnatega gozdička, je začela sredi poletja nastajati poseka za novine, kjer je naslednje leto že zorelo žito. V sedlu za hribčkom pa je začel nastajati nov domek. Poseka se je iz leta v leto širila, kjer so dobile svoje mesto kmetijske kulture in krma za živino.

To mi ni bilo dovolj, kar sem videl. Hotel sem tudi vedeti, kdo ustvarja to novo kmetijo. Kar precej presenečen sem bil, ko so mi starši povedali, da kar dobro polovico težkih del opravlja možakar brez desnice. In s kakšno vztrajnostjo je ta mož ročno sekal grmovje, požigal novine, prekopaval zemljo in tudi kosil je. Pomagal si je tako, da je na ostankih podlahti desnice pričvrstil jermen, in za jermen vtaknil del ročaja orodja, s katerim je delal. Seveda mu je pri vseh delih pridno pomagala žena Pepca, posebno pri vzgoji dveh sinov.

Feliks, kakor je bilo možakarju ime, se je kot majhen poba znašel pri kmetu Lapu, kjer si je služil svoj kruh. Pasel je živino in opravljal druga lažja in tudi težja dela, le za šolo skoraj nikoli ni bilo časa, čeprav je bil nadarjen dečko, nagajiv in radoveden. Tako je moral dvanajstletni Feliks ostati doma tudi tisti poznojesenski dan, ko so z mlatilnico ročno mlatili oves, da je gospodarju podajal snopje. Ko so odrasli šli k malici, se je fant izmuznil nazaj na skedenj, da bi sam preizkusil stroj. Začel je poganjati mlatilnico vse dotlej, dokler jo ni spravil v močan tek, tedaj pa je zagrabil snop in ga naglo porinil globoko med valje. Toda, joj, valji so zgrabili tudi njegovo desnico in jo skoraj do komolca razcefrali.

Na krike so prihiteli iz hiše domači, in pomagali dečku izvleči iz stroja zmečkano roko. Komaj so z zasilnimi prevezami dečka rešili, da ni izkrvavel. Ker je bila v tistih časih mnogo bolj težka pot do zdravnika in do bolnice, je obstajala edina pomoč, da dečku odrežejo v podlahti desnico. Tako je bil Feliks sposoben nekaj časa, da pase živino. Kljub izgubljeni desnici je bila volja do raznovrstnega dela velika, sčasoma se je z lastno voljo privajal na raznovrstna dela.

Tako je taval s svojevrstnim življenjem proti ciljem, o katerih je sanjal, da bi kdaj obdeloval svoj košček zemlje. Te želje so se mu uresničile, ko se je zaljubil v Plaznikovo Pepco, ki je podedovala ob grapi bajtico s krpno zemljo. Sčasoma je Feliks začel spoznavati, da bo na tej krpici premalo dela in kruha zanj in družino, saj o zaposlitvi v takratnih časih ni bilo govora. Znovič je začel tuhtati in ponudila se mu je priložnost, da sta si z izkupičkom od prodane bajte in prihranki kupila večji kos listnatega gozda, kjer sta si na sončnem pobočju ustvarjala novo večjo kmetijo.

Danes ob modernih strojih in pripomočkih za ravnanje zemlje, lahko z globokim spoštovanjem občudujemo te pogumne heroje, ki so v težkih razmerah skoraj z golimi rokami ustvarjali iz gozdov polja, pa čeprav jih danes spet zasvaja gozd.

Ludvik MORI

Iz dnevnika medicinske sestre

Ponedeljek, 10. 8. . . .

Pred tremi dnevi sem se vrnila z morja, s kolonije. Zelo lepo je bilo tam.

Kako se mi je zdelo v Karigadoru? Vse spreminjeno, precej drugače od takrat, pred približno petnajstimi leti, ko sem bila nazadnje v koloniji kot »zdravnica«. A nekaj je ostalo enako . . . Tudi takrat so me tako klicali in tudi takrat sem bolj obvezovala žalostne otroške dušice kot pa zdravila boleznij.

Kako prisrčno otroški so ti naši »VELIKI ŠOLARJI«, kadar so daleč od doma, daleč od svojih ljubljenih ali pa včasih tudi neljubljenih. Kako jim žarijo oči, ko jih vprašam, če jim je kaj dolg čas, čeprav že v istem hipu zanikajo. A naslednji dan spet pridejo, da jim namažeš »star komarjev pik« ali obvežeš že včeraj zacepljeno ranico.

Kako vztrajno prihajajo skoraj vedno isti, da jim stisneš v dlan drobno tabletko, ki je sladka in zdravi vse bolečine v grlu. Kako prisrčni so fantje, ti veliki junaki, ki prihajajo po zdravila proti hripavosti in, ko se jim nasmehneš in nagajivo namigneš, da je najboljšo zdravilo proti tej nadlogi »absolutni molk«. Nejeverno te premerijo s pogledom in ni jim čisto jasno, ali se šališ ali je to res. Pa še kako res je, a oni tega ne vedo. In, kako so šele začudeni, ko tabletko vseeno dobijo in poleg še vabijo za jutri . . . In jutri spet pridejo. Kakšen med njimi »ozdravi«, a namesto njega prideta druga dva . . .

Tako je iz dneva v dan. Ambulanta je polna, dokler so odprta vrata in dokler si kje v bližini. Vedno se najde kdo, ki ga zviija v trebuhu ali

boli glava ali srbi komarjev pik. Zdravstveni delavec pa mazili, obvezuje, zdravi in tolaži. Da, predvsem tolaži . . . To te osrečuje, osrečuje te spoznanje, da si jim tako zelo potreben in ob enem si srečen, da te ne potrebujejo zaradi resnejše bolezni ali nezgode.

Da, srečna sem bila, da me niso potrebovali za kaj hujšega. No ja, čisto brez strokovnih posegov pa spet ni šlo. Dvema deklicama sem izpulila mlečna zobka, že vsa razmajana in neuporabna. In, ko sta naslednji dan našli papir, v katerem jima je »miška« poslala zobek in denar za liziko, so se obema raztegnila usta do ušes.

Nekemu večjemu korenjaku sem precej globoko rano na peti tako dobro zalepila, da je bil po treh dneh sposoben za svoje morske in kopenske podvige. Potem me je še večkrat obiskal, enkrat zaradi buške na glavi, drugič zaradi udrgnin na kolenih, komolcih . . .

Uspelo mi je pozdraviti celo grdo zagnjeno ušesno mečico neke ljubke »frajlice«, ki sem jo komaj prepričala, da njeni lepoti nič ne škodi, če si bo pustila odstraniti prekrasen »briljanten« prstan, ki si ga je kupila na tržnici v Novem gradu.

Na koncu moram priznati, da sta mi pri mojih zdravilskih prizadevanjih največ pomagala moja pomočnika — MORJE IN SÓNCE. Ta dva »vse ven potegneta« in, če priskoči na pomoč še mati narava, se »zdravnici« v koloniji res ni treba pretegniti.

Emica OBLAK

ZDRAVILNA ZELIŠČA

Viharnik, ki je že postal vodnik, stanovalec naših domačij, bo odslej prinašal rubriko: »Pomoč domačih zdravil!«

Včasih so naše babice znale čudovito zdraviti s čaji, raznimi mazili, ki so jih kar same zvarile. No, hvala Bogu, pri nas v Sloveniji se je pojavilo veliko zeliščarjev in mnogi že postajajo svetovno znani. Zato bom tukaj navedel njihova imena in kaj vse pri njih lahko naročite po povzetju. Sem njihov grosist in propagiram njihova zelišča. Te lahko naročite kar po telefonu ali pismeno. Lahko se tudi napotite k meni, vam bom pomagal nabaviti zdravila.

Torej nazaj k domači medicini!
Franc Avbelj je dolgoletni svetovno priznani zeliščar. Izdeluje sledeča zdravila:

1. Mary gold; to je proti revmi, obolenju sklepov, mišičevja, bolečinam v hrbtu in križu.
2. Bronhisol mazilo deluje proti vnetju nosne sluznice, nahodu, vnetju žrela, hripavosti, astmi, blažju suh dražeč kašelj.
3. Venil mazilo je za noge, krčne žile, boleče vene, ki so že bile zdravljene.
4. Zeliščni Tonikum je proti duševni in telesni izčrpanosti, kronični utrujenosti, nespečnosti, živčno pogojeni slabosti, bruhanju. Pospešuje krvni obtok. Širi žile, lajša bolečine v nogah, čisti ledvice, pospešuje izločanje vode, krepi želodec, pospešuje izločanje žolčnega soka.
5. Kopčov čaj za odvajanje vode.

Naslov zeliščnika:

AVBELJ Franc

Predelava zdravilnih zelišč

Pod Jezom 16 — Vrhovci

61000 LJUBLJANA

Tel.: 061/268-352 z oznako: priporočil

Viktor LEVOVNIK

Drugi zeliščar:

Gojko Jug. Mr. phr. 68330 Metlika Mestni trg 26

Tel.: 068/58-330, Predelava zdravilnih zelišč:

Izdeluje lotion proti prhljaju in izpadanju las, mazila proti revmi, mazila za vene, mazilo proti zlati žili, proti ekcemom, kurjnim očesom, čaj za želodec — žolč, čaj proti belemu toku, tonik za grgranje, kapljice za pomiritev, zdravilo proti sladkorni bolezni.

Viktor LEVOVNIK

Letovanje v motelu Bernardin

Člane kolektiva GG Slovenj Gradec obveščamo, da lahko vse leto koristijo proste kapacitete v motelu Bernardin v Portorožu.

V sezoni junij—september so nam na voljo 4 sobe z enim do štirimi ležišči, izven sezone pa dve sobi z enim do štirimi ležišči.

Prijavite se tov. Marijani LAHOVNIK v DSSS 10 dni pred nastopom letovanja.

Marijana LAHOVNIK

FRANC LAMPRET

V hladen novembrski večer je žalostno zadonel zven na Boštjanu in naznanil sovaščanom smrt Breznikovega očeta.

Breznikov oče, Lampret Franc, je bil rojen 30. 3. 1922 na Boštjanu. V družini je bilo dvanajst otrok, zato je že v mladosti spoznal trdo delo in odrekjanja. Sprejel pa je tudi veliko ljubezen do zemlje in kmečkega dela. To ljubezen je ohranil in jo razdaljal skozi vse življenje.

Ker doma ni bilo dovolj kruha za številno družino, se je Franc že mlad odpravil za delom v svet. Vo-

zil je s konji. Na Murenhofu, kjer je služil, je spoznal svojo družico Ivanko, s katero sta se leta 1952 tudi poročila. Vrnil se je na Breznikovo domačijo in po očetovi smrti prevzel posestvo. V zakonu so se jima rodili štirje otroci, ki so z njuno pomočjo in lastnim pritrgovanjem zgradili lepe svoje domove.

Franc je mnogo storil za Breznikovo. Bolezen mu je zadnja leta hudo obremenjevala vse napore, najtežji udarec pa je doživel leta 1986 ob smrti svoje ljubljene družice Ivanke.

Ko zadnja leta ni več mogel brez pomoči, so zanj ljubeče skrbeli hčerka Anica z možem Otom in vnuki. Smrt ga je izrgala iz naše srede 26. 11. 1989. Ostal pa je svetel vzgled in sadovi njegovega dela na Breznikovi domačiji.

Vančy

MARIJI ŠTIMNIKAR V SLOVO

in pokojno Marijo izselil v nemško taborišče, odkoder se je vrnila koncem leta 1944. Njen oče pa je umrl v taborišču in za vedno ostal tam.

Leta 1945 se je pokojna Marija poročila na Sterkušovo kmetijo, kjer sta si z možem lepo uredila zakonsko ognjišče, v katerem je rodila pet otrok, ki jim je bila vse skozi ljubeča mati, saj jih je vzgajala v pridne in poštene državljane. V svojem življenju je veliko trpela in garala na kmetiji, katero je morala spričo zahrbtno boleznijo vse prezgodaj zapustiti.

Vsi, ki smo Sterkušovo mamo poznali, jo bomo ohranili v lepem in trajnem spominu.

F. Jurač

VRBAČEVEMU OČETU V SLOVO

Andrej Rotovnik, Vrbačev oče iz Graške gore, je bil eden tistih, ki je imel za seboj trdo, a pestro življenjsko pot. Izhajal je iz narodnozavedne graškogorske kmetije, na kateri se je rodil 10. novembra 1902 leta. Po mladostnih letih, ki jih je preživljal na Vrbačevi kmetiji, je leta 1932 kmetijo prevzel, leto dni za tem pa se je poročil z Angelco.

Ker strma Vrbačeva kmetija ni dajala dovolj kruha za številno družino, si je poiskal delo v gozdu in odšel med gozdarje. Kot gozdni delavec sekač je delal v Radljah ob Dravi, v Vuhredu in Podvelki. Čeprav je bilo njegovo delovno mesto daleč od doma, nikoli ni izostal od »šihata«.

Med NOB je tudi Vrbačev oče, kot tudi njegova družina aktivno

sodelovala s partizani. Andrej je bil obveščevalec in član odbora OF v Vodrižu. Na Vrbačevi kmetiji je bila tudi kurirska javka pohorskih kurirjev in kurirjev Šaleške doline. Vrata Vrbačeve hiše pa so bila vsakomur odprta in pri njih so se oglašali partizani, med njimi Ulrih Tone-Kristl. Zaradi sodelovanja s partizani pa so Nemci Vrbačevega očeta leta 1943 aretirali in ga odpeljali v zapor v Slovenj Gradec in po izpustitvi iz zopora je nadaljeval sodelovanje s partizani vse do osvoboditve.

Bil je vzoren mož, oče ter zlati dedek in pradedek svojim vnukom in pravnukom, ki ga bodo sedaj pogrešali. 87 let mu je bilo dano živeti. Z njim je odšel eden starosta graškogorskih kmetov, dober sosed in naš prijatelj.

Ko bodo nad šmiklavžkim pokopališčem, kjer Vrbačev oče počiva, skrivnostno šumeli gozdovi, bodo šumeli tudi njemu v spomin.

F. JURAC

Treba bo nacepiti drva — Foto: Ludvik Mori

Dosluzen sem — Foto: Ludvik Mori

BRALCI VIHARNIKA

Na uredništvo VIHARNIKA se stalno obračajo ljudje, ki niso delavci Gozdnega gospodarstva ali Lesne, s prošnjo, da bi prejeli naše glasilo. Tem bralcem želimo to omogočiti, zato bomo v januarju 1990 zbirali naročila. Ko bomo dobili evidentno število naročnikov, vas bomo v VIHARNIKU obvestili o pogojih plačila.

Naročila pošljite na naslov Uredništvo VIHARNIKA, Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec, Vorančev trg 1.

Uredništvo

Golobova Hana

I.

Krave so prispele do štale, Hana jih je izpregla in pognala v hlev, gare z naloženo slamo pa je mukoma porinila v skedenj. Danes še mora narezati krmo živini, božični prazniki so pred vrati in ne spodobi se, da bi še takrat rezala krmo, pa še potice mora napeči. Za praznike bodo gotovo otroci prišli domov. Takrat pa je pri Golobu res lepo in živahno. Francijev starejši je tako prisrčen otrok, le da je snaha Julija tako stroga in osorna.

»Roki ne v štalo k živalim!« bo kričala. »Roki, spet se boš umazal in smrdel po gnoju. Le kako te bom skopala? Jej, krava ti bo stopila na nogo in ti jo zlomila.«

Roki pa nič, prešerno se bo smejal in nosil šope detelje kravam v jasli. Kaka neumnost!

ZAHVALA

ob nenadomestljivi izgubi naše drage sestre in svakinje

MILKE KOLEITA

iz Radelj, Koroška 43

iskreno se zahvaljujemo kolektivu TOZD Gozdarstvo Radlje — sodelavcem in sodelavkam za slovo ob mrtvaškem odru, za vence in cvetje, govorniku za lepo izrečene besede slovesa, za godbo, ki jo je pospremila v prerani grob.

Hvala vsem prijateljem in sosedom, ki so nam stali ob strani v težkih trenutkih, tudi v času njene hude bolezni.

Hvala g. župniku za pogrebni obred in vsem, ki so ji poklonili lepo cvetje ter jo pospremili na zadnji poti.

Žalujoča: brat Ivan in svakinja Tončka.

ZAHVALA

ob težki izgubi dragega brata in strica

FRANCA KRENKERJA

p. d. Smonkarja iz Mislinjske Dobrave

se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem, znancem in vsem, ki so ga spremljali na njegovi zadnji poti, mu darovali za sv. maše in cvetje ter nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih. Iskrena hvala duhovnikom: gospodu dekanu Albertu Bohoriču, župniku Francju Rataju in kaplanu Leopoldu Koraltu za opravljen pogrebni obred. Prav lepa hvala govornikom Petru Repotočniku za poslovilne besede doma in Stanku Tovšaku pred odprtim grobom ter pevcem za zapete žalostinke. Posebna hvala dr. Stanku Stoporku in dr. Tilki Prevolnik za pomoč v času pokojnikove bolezni. Še enkrat hvala vsem, ki ste se spomnili našega dragega pokojnika. vsi njegovi

Komu pa je že krava zlomila nogo, si je mislila Hana. Tisto o smradu pa jo je bolelo. Še huje! Prizadelo jo je. Saj, saj je vedela, da imajo živali svoj vonj. Pa še kako dobro je to vedela. Vendar to ni smrad, kajti mleko in kruh nikoli ne smrdita!

Hana je nametala sena k slamoreznicu. Spodaj je polagala koruznice, navrh pa je pokladala seno, tako je rezala krmo. Tega dela je bila vajena, saj je to počela že vse življenje. Misli so ji uhajale k njenemu gospodarstvu. Kar napol na glas si je govorila: »Sedaj še imam tri krave in prašiče, a dolgo ne bom zmogla več tako sama. Drugo leto še mogoče, drugo leto, potem bom pa morala prodati krave. Oj, ej, kako žalostno bo brez živine.« Ko je tako razmišljala, so ji solze napolnile oči. Takrat pa, o groza, je v tem svojem obupu porinila roke predaleč v stroj. Zobato kolo jo je zgrabilo z svojo železno močjo za prste in kri je brizgnila po skednju. Strašna bolečina ji je presunila telo, paničen obup je bil prežet v njenem kriku, ki je prepral tihote zimskega večera. Tako krut bo moj konec, je mrzlično razmišljala. Tu me bodo našli, samo tukaj. Jej, le kako se rešiti! O, moj Bog. S poslednjo močjo je še zgrabila za varovalne lopute, tako da se je ustavilo zobato kolo in ji nehala potiskati roke proti rezilom. Z zadnjimi močmi je zatrpala nekaj sena pod loputo. Vendar pa roke ni mogla izruvat iz mogočnega železnega primeža. Kričala je, kričala na vse grlo, a v odmev ji je le stroj odzvanjal svoj sek, sek, sek... Onesvetila se je in zdrnila k tlem. Z glavo je udarila ob železno stojalo stroja. Ob topem udarcu se je zopet zavedela: »Ne, ne, ne smem se onesvestiti, to pomeni konec!«, jo je prešinjalo. Kričati ni mogla več, ker ji je jemalo preveč moči. Bilo pa je tudi brez vsakega pomena. Do najbližjega sosedja je bilo več kot dvajset minut hoda. Hana je bila tudi že tako hripava, da se daleč njeno obupno kričanje gotovo ni več slišalo. Pričela je moliti. Molila je tako goreče, kot ni že od poroda otrok naprej: »O Bog, ti me edini lahko slišiš in mi lahko pomagaš. Reši me te strašne samotne smrti!« A tudi moliti ni več mogla jasno. Kar čutila je, kako ji s krvjo odteka življenje iz odrezanih prstov.

Zunaj se je pričelo mračiti in pri Duhu so zvonili večernice. Hana je zaslislala zven. Še bolj se je prestrašila. Večkrat je že slišala starejše ljudi govoriti, da če kdo nenadoma zaslisi zvonove zvoniti, kmalu umre. »Ne, ne smem tako umreti!« To je bila njena zadnja misel, nato se je onesvestila in obvisela čez slamoreznicu.

II.

Električar Miha se je rad oglašil pri Golobovih. Če je popravljaj elektriko kje na Ojstrici, se je vedno oglašil. Njegov sošolec, Golobov Franci, ga je večkrat prosil: »Ti, Miha, ti večkrat delaš na Ojstrici, oglaš se kaj pri naši mami. Spotoma ji lahko neseš časopis, pa če kakšne pošte. Saj veš, mama že težko grede v mesto. Sam, pa veš, da ne utegnem, ker sem prezaposlen.«

Dopoldne je Miha pogledal spodaj za pošto v vasi v poštnem nabiralniku. Bil je Kmečki glas in nekaj voščilnic. Defekt na Ojstrici je bil precej zamotan, tako mu je delo šlo počasi od rok. Zvečer, ko se je bližal Golobovi domačiji, je bila ura že osem. »Ne vem, če Golobova mama še bedi, kajti luči ne

opazim v hiši. Kar na okno dam pošto, jo bo že jutraj našla.« si je mislil Miha, ko se je približeval Golobovi domačiji. Ustavil se je pred hišo in sploh ni ugasnil avtomobila. Pošto je odložil kar na okensko polico in se napolil nazaj proti avtomobilu. Zmotil ga je žudni zvok: »sek, sek, sek.« No, to mi je še treba, v avtu mi nekaj tolče. Ugasnil ga je in poiskal žepno svetilko, da pogleda, kaj je narobe z motorjem. Takrat je šele dojel, da čuden zvok prihaja od drugod. Kar odleglo mu je. Nihče ne popravlja rad avtomobila ponoči na cesti. Sploh je nerodno, če nimaš pravega orodja pri roki. Prisluhne. Ta glas prihaja iz skednja, to je glas slamoreznicu.

Mati so pa nocoj pozni, pomisli. Ko hoče k skednju, se mu Sultan divje zaganja naproti. Miha se začudi, da iz skednja ni opaziti luči. Gre okoli hiše proti skednju, koder Sultanu ne seže veriga. Vrata na skednjem so odprta, vendar zaradi teme ne vidi ničesar. Prižge žepno svetilko in takrat v soju luči zagleda strašen prizor. Mati Hana visi nezavestna čez stroj, ki se vrti v prazno. Na podu je nekaj narezane krme. Vse pa je pobrizgano s krvjo. Požene se k motorju in ga ugasne. Žensko poskuša rešiti iz stroja. Ne gre in ne gre. Roka je globoko vkleščena med železnim zobnikom. Miha mrzlično razmišlja, kako naj čim učinkoviteje ukrepa.

Stroj prične ročno vrteti v nasprotno smer, vse zaman. Končno le najde podložno loputo, ki jo odblokira in še zavrti stroj nazaj. Počasih popusti slamoreznica Hanino roko iz svojega železnega objema. Ko dokončno izriče roko, žena omahne na tla. Pogled na njeno roko je strašen. Iz odrezanih prstov zopet prične teči kri, ki se je prej zaradi stisnjenosti roke že skoraj ustavila. Miha si naloži ženicu na roke in jo odnese proti avtomobilu. Bate-rijsko svetilko prime kar z zobmi. V naglici čisto pozabi na Sultana, a tudi ta mu ne napravi nič, ko vidi koga ima na rokah. Položi jo na zadnji sedež in ji z gumijasto prevezo zaustavi krvavitev. Po UKV zvezi, ki jo ima nameščeno v službenem avtomobilu, pokliče rešilni avtomobil. Hana se za tranutek zave. Začudeno pogleda okoli sebe in zopet utone v nezavest.

III.

Ko se Hana po dolgem času zave, se ji zdi, kakor da bi se prebudila iz dolge moreče noči. A ne ve, kaj so sanje, kaj je resnica. Prešinja jo le nekakšna otopela bolečina in strah, strašen prastrah. Okoli nje je vse belo. Nekakšne narobe obrnjene steklenice stoji na stojalu poleg postelje. Mlado dekle, ki je tudi vsa v belem, ji je z mehko prijetno hladno krpico brisala vročično čelo in ji nekaj prijazno prigovarjala. Hana je poskušala spregovoriti, a preko presušenih ustnic ni in ni mogla spraviti besede. Dekle jo vzpodbuja. Končno Hana le zlojuje besedo: »Živa«, »živa«, »živa«, se ji nasmehne sestra »kmalu vam bo še bolje!«

Sestra steče skozi vrata po hodniku in kliče: »Doktor, doktor, Golobova se je prebudila!« Sestro prideta doktor primarij in še en mlad zdravnik. Sedaj se Hana že zave, da je v bolnišnici. Le medlo se spominja nekih trenutkov, ki pa so zaviti v nekakšno meglo, bolečo in so grozljivi. Zdravnik ji vzpodbudno pokima in spregovori. Hani se zdi, da besede nekako plavajo po zraku in dolgo pozvanjajo po bolniški sobi, preden dopro do nje.

»Gospa Golob, v bolnišnici ste. Hudo ste trpeli, a sedaj ste rešeni.« Rešena, kot v nekakšen daljen odmev ponovi Hana in se pogrezne v globok odrežujoč spanec.

Vančy

MOST

URESNIČENA

ŽELJA

Vas Trbonje, ki leži na desni strani reke Drave, spada pod občino Dravograd. Prebivalci so predvsem delavci, ki se obenem ukvarjajo še s kmetijstvom. Čistih kmetov je malo. Ukvarjajo se s pridelovanjem semenkega krompirja in z živinorejo; kmetje po hribovitem Danijelu pa se preživljajo z živinorejo, oddajajo mleko, gospodarijo tudi z gozdom.

Sredi vasi stoji cerkev, gasilski dom, šola in gostilna. V združenem domu je trgovina in pošta. Prosvetno društvo ima tudi manjšo dvorano. Vaščani sodelujejo na proslavah in vsako leto se naučijo eno igro, ki jo potem predstavljajo po drugih krajih. V vasi imajo tudi pihalno godbo. Vaščani so gostoljubni, vesele narave in predvsem delovni. To dokazuje kraj sam, saj je lepo urejen. Skoraj vsako gospodinjstvo ima tudi telefonski priključek.

Največja pridobitev za kraj in okolico je prav gotovo nov most čez reko Dravo. To je dolgo pričakovana vez s prometno cesto po Dravski dolini. V času gradnje elektrarn na Dravi je bilo govora tudi o trbonjskem mostu, vendar so zaradi nasprotovanj nekaterih posameznikov vse opustili. Pred nekaj leti,

po mnogih razpravah in vztrajanjih krajanov Trbonj so se dokončno dogovorili in postavili temeljni kamen. Čeprav je bil samo simboličen je vlival veliko zagnanosti in upanja, da most res bo. S samoprispevkom krajanov, s pomočjo skupščine občine Dravograd in Republiške skupnosti za ceste stoji danes most. To je gotovo bila največja želja vaščanov, posebej še tistih, ki so se morali vsak dan voziti po nič kaj lepi, osem kilometrov dolgi, neasfaltirani cesti do Dravograda. Poleti je še nekako šlo, ampak pozimi, ko je bila cesta zasnežena in ledena, so nastale težave. Tujec se je ob pogledu na tako pot že v Dravogradu obrnil, če mu ni bilo nujno, da pride v Trbonje. Krajan pa, hočeš—nočeš—moraš, vsak dan tja in nazaj. Zaposleni so po drugih krajih občine Dravograd, v železarni Ravne, v Slovenj Gradcu in drugod. Za Trbonje je pomembna tudi železnica, ki povezuje kraje v Dravski dolini. Učenci višje stopnje se vozijo z vlakom v osnovno šolo Dravograd in delavci na delo. Pred približno petnajstimi leti je bil ukinjen tudi brod — prevoz s čolnom čez Dravo. Na čolnu pa ni bilo prijetno, še posebej zjutraj, ob petih ne, kadar je bila nevihta ali mrzaj in veter.

Brod je sedaj še samo spomin. Vaščani Trbonj in Gortine na levi strani Drave, ki pa spada v občino Radlje ob Dravi, so se na mostu srečali že 15. 10. 1989. Srečanje je bilo prijetno in oboji so seveda zadovoljni, saj bodo sedaj spet lažje obnovili nekdanje stike. Povezuje jih most.

Z gradnjo so delavci INGRADA in GRADISA pričeli letos spomladi in do 6. 12. 1989 je bil most asfaltiran. Urejeni so pločniki in ograja. Gotovo še kaj manjka. Uradne otvoritve še ni bilo, vendar čez most se že lahko peljejo tisti, ki morajo vsak dan od doma in tudi tisti, ki iz radovednosti obiščejo Trbonje. Most je gotovo pomemben za širšo okolico, saj vodi cesta iz Trbonj tudi v Vuzenico in Pameče na območju Slovenj Gradca.

Most v Trbonje čez reko Dravo je dokaz, da se s trdno voljo, vztrajnostjo in trudom da marsikaj doseči.

Marija OMULEC

Foto: F. Jurač

POTOK

PORODNICA

Potok Porodnica izvira na zahodnem Pohorju, pod Malo Kopo na mor. višini 1444 m. Voda tega izvira je zelo mrzla. V starejših zapisih in kartah vidimo, da so bili tukaj na Mali in Vel. Kopi obsežni planinski pašniki. Po pripovedovanju ljudi je bilo pri tem studencu vodno korito za napajanje živine, v bližini pa je stala lesena šupa, da so se pastirji in kosci poleti ob slabem vremenu vanjo zatekali. Obenem je služila šupa za shranjevanje sena, ki so ga pozneje po žlefeh vlačili do kmetij.

Tisti čas sta bila še Hudi kot in Planina (Sv. Anton) bolj naseljena. Za prehod proti Slovenj Gradcu so bile najbolj znane poti Berneško vel sedlo, Kaštivsko ali malo Sedlo ali preko Male Kope — po Planeški planini na Hazerja proti Šentilju pa preko Pungarta (sedaj Grmovškov dom) na Štele in Zakršnika.

Po pripovedovanju je neke pozne jeseni, neko žensko — bodočo mater med potjo na Mali Kopi zajel snežni vihar. Zatekla se je v zavetje, v šupo ob studencu. V tej šupi je rodila dete. Ker ni mogla nadaljevati poti in zanjo tudi nihče ni vedel, sta mati in dete tukaj umrli. Na spomlad, ko so prišli ljudje po seno, so našli v šupi mrtvo mater in dete. Po tem dogodku je dobil ta studenec ime Porodnica.

Leta so minevala in pašniki so se zaraščali, kosilo in paslo se ni več. Šupa se je podrla. Marsikaj se je pozabilo, le potok je obdržal ime Porodnica. Dosti ljudi ni vedelo, od kod to ime. Tako se je pojavilo mnenje, da je voda zdravilna za ženske, ki bi rade postale mamice. Tako so dolgo hodile ženske, materinstva željne, piti vodo k temu mrzlemu izviru. To mnenje se je dolgo držalo, morda je kje še danes.

Pozneje se je iz tega kraja dosti ljudi izselilo. Grof Thurn je dal planino pogozditi in ves ta predel je porasel smrekov gozd. Potok Porodnica je ostal mrzel in čist, pri njem so se odžejali in ohladili drvarji in lovci. Kmalu po drugi svet. vojni si je ob izviru Porodnice postavil ličen vikend Ervin Kralj, mizar iz Slovenj Gradca. Sedaj je tu v bližini tudi vodni rezervoar za Partizanski dom, ki je dobrih sto metrov stran.

Dolgo je potok Porodnica bil gonilna sila za Popjelovo in Jeznikovo žago ter mlin, sedaj je vse opuščeno, le Krenkerjeva žaga obratuje na elek. pogon.

Če te, potnika, slučajno tod mimo zanese pot, si lahko ob čisti studenčnici Porodnici ohladiš in pogasiš žejo. Pod Jeznikom se potok Porodnica steka v potok Reko in še z drugimi pritoki teče v reko Mislinjo.

Po pripovedovanju strička Edija Srnca in logarja Mavca napisal Čarf Matevž.

MATEVŽ ČARF

VČASIH IN SEDAJ

Če včasih s koso al' s sekiro
znali sneti so glavo,
mislim, da v dneh današnjih
z motorko bi še lažje šlo.

Štefan ŠUMAH

VSEBINSKA ZASNOVA VIHARNIKA

Uredniški odbor za izdajanje glasila VIHARNIK je na seji, 19. decembra razpravljal o izhajanju VIHARNIKA, njegovi vsebini in obliki. Predlagal je tudi člane za nov uredniški odbor, ki ga bo imenoval delavski svet Gozdnega gospodarstva.

V letu 1990 bo VIHARNIK izhajal kot glasilo delavcev in kmetov Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec. Koroška kmetijska zadruga Slovenj Gradec bo v VIHARNIKU izdajala svojo prilogo. V prvem četrtletju bo tudi Lesna svoje delavce obveščala na način kot do sedaj.

Vsebina VIHARNIKA bo razdeljena na rubrike: gospodarjenje, kadrovske vesti — socialna problematika — rekreacija, upravljanje in sindikat, ekologija, razvoj in ostali dogodki. V rubriki **gospodarjenje** bomo poročali predvsem o družbenoekonomskem položaju delovne organizacije (poslovanje, planiranje, problematika dela, proizvodnja, promet, materialno in finančno stanje delovne organizacije itd.) ter o delu in poslovanju temeljnih organizacij, njenih organizacijskih enot in posameznih delavcev. V tej rubriki bomo objavljali tudi prispevke o delu in gospodarjenju na kmetijah, pa tudi prispevke, ki bodo prispeli po pošti in jih bomo kategorizirali v rubriko gospodarjenje.

Rubrika: **kadrovske vesti — socialna problematika — rekreacija** bo zajemala več področij dejavnosti. Tu bomo objavljali tekste o pogojih dela, o izobraževanju in štipendiranju, o socialnih zadevah, družbenem standardu, rekreaciji, o gibanju zaposlenih, zdravstvene tekste, o naših upokojencih ter seznam

jubilantov. V to rubriko bomo uvrstili tudi besedila o vprašanih varstva pri delu.

V tej rubriki smo prejšnja leta objavljali tudi imena kršilcev delovnih obveznosti. Novi Zakon o delovnih razmerjih predvideva spremembe na tem področju, zato se je uredniški odbor odločil, da bomo objavljali samo imena tistih, ki bodo kaznovani z javnim opominom.

V tej rubriki bomo objavljali tudi tekste s pravno problematiko.

Rubriko: **upravljanje in sindikat** bomo oblikovali, kadar bo dovolj tekstov s takšno vsebino, sicer bomo tekste z vsebino o samoupravljanju, upravljanju, delu sindikata razvrščali v rubriko gospodarjenje.

Tudi rubrika **ekologija** se bo pojavljala občasno. Posamezne tekste bomo razvrščali v rubriko gospodarjenje: enako velja za rubriko **razvoj**, ki smo jo uvedli v lanskem letu.

V rubriki **ostali dogodki** bomo objavljali osmrtnice, zahvale, poljudne prispevke naših sodelavcev ter vse ostale prispevke, ki bodo povezani z življenjem in delom v našem podjetju, na kmetijah in v našem življenjskem okolju.

Kmetijska priloga bo izhajala mesečno. Njena vsebina bo takšna, kot smo je vajeni do sedaj.

V pogojih tržnega gospodarjenja bomo informacije za javno objavo skrbno izbirali tako, da bomo ohranjali poslovne skrivnosti, istočasno pa objektivno in celovito obveščali svoje delavce in kmete. Ponovno pa je treba poudariti, da je VIHARNIK vaš časopis, zato vas vabim, da čimbolj sodelujete.

Ida ROBNIK

UTRINKI S SREČANJA SODELAVCEV VIHARNIKA

V torek, 19. 12. 1989 smo se v Črni zbrali tisti, ki ustvarjamo VIHARNIK.

Srečanje mi je zapustilo vtis, da smo ena velika družina, ki jo druži veselje — pisanje. Kot je povedal Hubert Močivnik, imajo eni jago, eni druge konjičke, on pa da liter na mizo in včasih še kaj »rata«.

Ker sem precej pozno »pridirjala« na srečanje, sem medtem, ko so prijazne kuharice družb. pr. gozdarstva Črna nosile na mizo kosilo, spoznavala in pozdravljala stare znanec in pa tudi takšne, ki jih poznam samo iz našega glasila.

Prišel je tudi Ludvik Mori iz Pernic, kar je znamenje, koliko mu pomeni to srečanje in seveda Mihaela Lenart, ki je dobro razpoložena pripovedovala zanimivosti iz njenega kraja, da je krohot napolnil prostor.

Urednika Ida in Andrej sta bila silno dobre volje, verjetno tudi sama presenečena, da je srečanje tako uspelo. Ko sem se poslovila, sem izrekla misel, da bi naj srečanje ne bilo zadnje, kar pa seveda ni odvisno samo od njiju, ampak

tudi od razumevanja in zmožnosti podjetja, ki izdaja VIHARNIK.

V zvezi s tem smo se dotaknili tudi teme bodoče vsebine in oblike VIHARNIKA.

Vsi smo menili, da je VIHARNIK zanimiv in da vlada veliko zanimanje zanj. (Izrečena je bila bojazen, da ne bi po odcepitvi lesarjev iz »Lesne« prišlo do skrčenja glasila, lesarji želijo vsaj preko VIHARNIKA povezavo z ostalimi TOZD-i in kmeti).

Veliko se da še izboljšati v kakovosti, je povedala lektorica, jaz pa predlagam uredniškemu odboru, da bi za dopisnike pripravil tudi kakšno predavanje o rabi slovenskega jezika in tudi o literarnem ustvarjanju.

Vsem, ki so se trudili, da je prišlo do srečanja v imenu udeležencev oz. dopisnikov — HVALA!

Predvidevam, da bo F. Jurač izčrpno poročal o našem srečanju, saj nas je pridno fotografiral.

Milena CIGLER

Z leve proti desni — sedijo v prvi vrsti: Karel Dretnik, Ludvik Mori, Bruno Žnideršič, Ida Robnik, Jure Šumečnik, Jože Krajnc, Matevž Čarf, Andrej Šertel
Stojijo v drugi vrsti: Vlado Gorenšek, Rok Gorenšek, Mihaela Lenart, Anica Kumer, Milena Cigler, Nada Kadiš, Suzana Praper, Hedvika Janše, Vida Vrhnjak, Majda Klemenšek
Stojijo v tretji vrsti: Ivan Penec, Jože Krevh, Hubert Močivnik, Luka Kotnik, Viktor Levovnik, Gorazd Mlinšek, Bogdan Kutin, Mija Pajnik — Foto: F. Jurač

Tako se je na srečanje prijavil naš sodelavec Gorazd Mlinšek

KMEČKI OBIČAJI ČEZ LETO

Z Novim letom bom začel opisovati kmečke stare običaje, po mesecih. Večji del jih je šlo v pozabo.

Januar ali prosinec

Z Novim letom so prišli k hiši s culo (v ruto zavezano svoje premoženje) novi posli — hlapci in dekle. Pri vsaki hiši so pričakali Novo leto budni in dobre volje. Ker tisti čas vsakega skrbi, kaj bo prineslo novo leto, so imele prednost igre, primerne temu času. Uli-vali so raztopljeni svinec v vodo in iz odličnih figur ugibali, čemu so bile podobne in kaj bo tista oseba čez leto doživela. Podobna je bila igra s klobuki. Kolikor je bilo članov družine, toliko klobukov so položili na mizo. Pod vsak klobuk so dali različne predmete, ki so ponazarjali razna doživlja: prstan je pomenil poroko, križ ali molitvenik — beračenje, denar bogastvo, oglje — smrt, knjiga učenost, ključ — oblast in nekaj, da je predstavljalo palico pa potovanje. Pri vsakem, ki je bil na vrsti, da dvigne klobuk, je moral za kratek čas iz hiše, da so premenjali predmete pod klobuki, potem se je po svoji presoji odločil, kateri klobuk je dvignil. Kar je odkril, to je čez leto doživel. V navadi je bilo vedeževanje s kavino usedlino in vedeževanje iz kart in še več podobnih stvari. Do 6. januarja so hodili od hiše do hiše koledniki in peli koledniške pesmi, domači pa so jim podarjali klobase, potico in denar. Na predvečer treh kraljev so vse prostore poškopili z blagoslovljeno vodo in pokadili z dimom blagoslovljenega lesa butar cvetne nedelje. Nad vrati pa so s kredo ali s ogljem napisali tri znamenja treh kraljev G + M + B na vsaki strani pa pripisali številko novega leta. V hiši in nad kaštnimi vrati pa so pribili lepo izrezljan mali križec iz blagoslovljenega lesa. To so po nekod delali tako, ko je prevzel domačijo nov gospodar, so pribili na hišni tram za spoznanje drugačne križce.

Do treh kraljev so se novi posli nekaj privajali na red novih gospodarjev. Ponekod je bil tudi običaj, da so prve dni posle opazovali pri jedi kakšni so: če je počasi jedel, je bil tudi pri delu počasen, če je hitro jedel je bil frflast in kdor je bil zmeren in znal kruh lepo odrezati, tisti je bil tudi pri delu zanesljiv.

Po treh kraljih se je začelo redno delo. Kjer še niso prej omlatili žito, so zvečer dolgo v noč in zgodaj zjutraj šli na skedenj mlaiti. Pastir jim je z bukovimi trskami svetil, pod trskami je imel škaf vode, da so vanj padali ogorki. Ko je bilo mlačve konec, so hlapci delali iz ržene slame škope. To je pripravljano slame za pokrivanje streh ali kdor je znal še kaj je popravljal razno orodje. Dekle, če niso bile zaposlene v gospodinjstvu, so do poznega večera predle volno ali laneno predivo, da je bilo pripravljeno, ko je prišel tkalec k hiši v štero. Tudi drugi rokodelci so prihajali po potrebi k hiši, predvsem čevljar, ta je napravil vsakemu po par čevljev, krojač pa iz domačega sukna vsaj hlače ali tudi celo obleko. Če pa je bila pri hiši nevesta pa je prišel mizar, da je napravil za nevesto posteljo in zibelko in če je bila hiša bolj imenitna še lepo skrinjo, ki so jo dali umetniku lepo poslikati. Res lepo tako skrinjo sem videl v Ludranskem vrhu nad Črno pri Vevku. V to skrinjo so zložili nevesti balo, predvsem platno in podobno. Pri preji je tudi pastir ali

iberžnica (kaka mlada rejenka) svetila z baklami in pod svetilnikom je imela škaf vode. Ti potujoči rokodelci in drugi kramerji so bili: glažarji, piskrovezi, ki so z žico vezali glinasto posodo in berači, ki so prinašali novice od vsepovsod v samotne domačije.

Mesec januar je tudi predpustni čas, ko so se pogovori sukali okoli ženitve: kdo vse se bo poročil, katero bo vzel in najbolj važno, kaka bo dota. Kdor pa si ni znal poiskati neveste sam, takim so pomagali drugi — običajno boter in še kak sosed — dober govornik. Tako so šli že v naprej pripravljen kraj, kjer je bila primerna ali bogata nevesta. Več je veljala dota kot lepota, saj je vedno prav prišla dota za izplačilo dedičev ali kakih starih dolgov. Ko so šli iskat nevesto, so pravili, da gredo v svate. Ko so prišli k hiši, na nevestin dom, če je bil ženin všeč staršem in če je imel kaj cvenka pod palcem, so se začeli pogajati največ o doti. Tukaj bom opisal en primer takega svatovanja. Pri neki večji kmetiji so se odločili, da prevzame gospodarstvo sin. Ni pa imel še izbrane neveste in tako mu je bilo treba pomagati.

Zvedeli so za brhko, bogato nevesto, samo je treba po njo. Boter in še ogleden sosed — mešetar sta spremljala mladega gospodarja. Mlad ženin je bil vseh nevestin staršem in kar voljni so bili za pogovor. Pred pričami ženin boječe opazuje mlado dekle, tudi nevesta ženina s sramežljivim pogledom. Pogovor teče že o najvažnejšim — o doti, koliko bo oče nevesti še dodal. Tedaj pa se je nekaj nepričakovane zgodilo, da je nevesta na glas punknila in to je bila zanjo velika sramota in svatovanje se je končalo. Nevestin oče in mati sta se svatom opravičevala, da to ni bilo nalašč in da je res nerodno, da naj ne zamerijo in okrog pravijo. Za opravičilo je mati naložila v košaro raznih dobrot: mesa in potice za na pot. Ko je hčerka videla, kaj je mati napravila in dala svatom, je šla za svati, odzela košaro in odločno dejala: »Dokler je očetova in mamina moka, lahko moja rit poka.« Svate so se takoj obrnili in se vrnili z nevesto v hišo in rekli očetu: »To bo prava odločna gospodinja.« Še isti pustni čas sta se vzela in res je dobra gospodinja. Matevž ČARF

VIHARNIKU

V Črni so se zbrali,
o meni modrovali:
kakšen sem takrat bil,
ko pred 21 leti sem se rodil.
Tov. Šertel je pravil tako:
s teboj je od začetka težavno bilo,
nebogljjen otrok si še bil
skoraj bi se brez nas utopil.

II.

Vsi dopisniki smo tako storili,
da smo ga v ponosnega vzgojili!
Sedaj je naš ponos,
koreninam njegovim nihče ni kos.

III.

Lesna ga je lepo vzgojila,
lektorica dobro ukrojila ...
Sedaj res je fantič zal!
Vsak Slovenec ga rad bo bral!

IV.

Ida Robnik tako modruje,
mogoče tudi ona na tihem pe-
smisnuje?
Od nas jih že cel kup ima.
Pravi, vse objaviti ne da!

V.

Mi pa bomo še pisali!
Viharnik med bralce dali.
Naj le vsak spozna,
kaj vse Viharnik — povedati zna!

VI.

Drugo leto bi v Črno še stopili,
lepše o Viharniku govorili:
vmes pa vince rujno bo,
saj ga Slovenci radi pijemo!

Viktor LEVOVNIK

Juretu Šumečniku (levo) je izročil spominsko darilo Andrej Šertel

Prva številka VIHARNIKA takrat pod imenom Obvestila, je izšla pred 21. leti po zaslugi našega sedaj že upokojenega sodelavca Jureta ŠUMEČNIKA. Bil je pobudnik za rojstvo glasila delavcev gozdnega gospodarstva, bil je njegov prvi urednik pri urejanju pa je sodeloval vse do svoje upokojitve.

OB NOVEM LETU

Novo leto! Vsak je v srcu raznežen, poln lepote, iluzij, načrtov. Radi si nalagamo naloge, kako bomo v novem letu živeli, kaj vse bomo ustvarili, kako bomo s sosedi v tesnem prijateljskem odnosu in še bi lahko našteval. Toda žal, te besede, te misli so v človeku samo taktat, ko je nežen, dobre volje, ko vidi vse v rožnati luči. Stvarnost se mu za nekaj časa odmakne. Podoben je malemu otroku, ki pričakuje lepo darilo staršev. Skratka, misli samo na to, kaj bo prejel. Trenutno pozablja dihati s polnimi pljuči.

Preradi pozabljamo, da brez ljubezni ni resnice. Človeka spoznamo samo taktat, ko ga tudi ljubimo. Bolj sočloveka ljubimo, več časa mu posvečamo. In čas, ki ga komu posvetimo, ni izgubljen, temveč je dragocen, obogaten čas z novimi spoznanji. Ena najlepših definicij o ljubezni je: ljubiti pomeni, imeti čas za drugega.

V novem letu si moramo zaupljivo razodeti svojo notranjost, svoje upe in želje, svoj strah in pogum.

Trdnost slovenskega naroda naj bo iskra, ki naj vžge v vsakem človeku ogenj ljubezni. Naj ogreje vse narode Jugoslavije, naj ne postane švigav plamen, ki bi v trenutku zasmodil slamo površnih čustev. Sreča v letu, ki ga začnemo v dvomih, naj pozlati trenutke našega življenja. Vem, to navadno zori počasi. Spoznati bomo morali, da se bomo v težavah preizkušali kakor zlato v ognju. Podobne so tudi besede pesnika Kosovela:

Veliko moraš pretrpeti,
da spoznanje pridobiš.
Kdor hoče ljubiti, živeti,
ta mora poljubiti križ.

Mogoče nam Slovencem leto 1990 prinaša te besede, to resnico. Morali se bomo soočiti z dejstvom, da bomo kot Slovenci lahko obstajali samo kot velika družina, v kateri ima oče vplivno besedo, ki z gledno ukazuje, vodi, daje napotke. Iščimo med seboj take očete, take ljudi, ki jim bomo zaupali. Tako vlado imamo sedaj in tako si želimo tudi v bodoče.

Viktor LEVOVNIK

ČODRLOVA DRUŽINA

Čodrolova družina iz Legna je velika. Kar enajst otrok se je rodilo. Le malokdaj pridejo vsi skupaj domov k očetu Antonu. Pred dnevi pa nam ja uspelo, da smo v objektiv fotoaparata le ujeli vseh enajst otrok. Sedijo od leve proti desni: Herbert, oče Anton, Branko, stojijo pa: Janez, Jura, Tone, Marta, Ema, Stanko, Mojca, Vera in Marjan.

Foto: F. Jurač

SREČNO

POGOVOR DVEH PSOV

*Veš v življenju prejšnjem
hov, hov,
delal isto sem kot zdaj.
Sem okoli šefov lazil,
z repom mahal, da je kaj.*

*To mi je ostalo.
Hov, hov!
Druga nič nisem znal
in zato, kaj bi se prekvalificiral,
še naprej sem pes ostal.*

*Zdaj okoli gospodarja lazim,
hov, hov,
se privijam mu k nogam.
Dobim brco, če je slabe volje,
a življenje pasje je prijetno, ti priznam.*

*Midva v senci se hladiva.
Uživama svoj božji mir.
Lajava: se v koga zapodiva.
Iz življenja prejšnjega pogrešam le pir.*

*Poglej vola tam na njivi.
Po vročini se poti,
pridno v zemljo brazde reže
in se z muhami bori.*

*On je delavec bil priden.
Vse je delal, vse je znal.
Lej, kak ravno brazde vleče
in zato JE VOL OSTAL.*

Štefan ŠUMAH

Ali bo tudi letos snega samo za vzorec — Foto: A. Šertel

